

1068
KÖNYVTÁR
BUDAPEST

VINERI 25 IANUARIE 2002 • ANUL LII NR. 4

FOAIA

FONDAT ÎN 1951 60 FOHINTI

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

www.foaia.hu / foaia@matavnet.hu

Serbări în amintirea lui Eminescu

Cincizeci de ani în slujba culturii

E bine că nu ne uităm... rădăcinile

CALENDAR ORTODOX

28 ianuarie, luni – Cuv. Efrem Sirul, Paladie și Iacob Sihastul.
29 ianuarie, marți – † Aducerea moaștelor Sf. Mucenic Ignatie Teoforul.
30 ianuarie, miercuri – † Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur.
31 ianuarie, joi – Sf. Tămăduitori fără de arginți Chir și Ioan.
1 februarie, vineri – Înaintepăznuirea Întâmpinării Domnului; Sf. Mc. Trifon, Perpetua și Felicitas.
2 februarie, sâmbătă – (†) Întâmpinarea Domnului.
3 februarie, duminică – Sfântul și Dreptul Simeon; Proorocica Ana. Duminica a 32-a dup Rusalii (a lui Zahau).

Un nume pe săptămână

Grigore (30 ianuarie) – numele are o inspirație greacă, care reproduce numele personal *Gregorios*, pus în legătură cu verbul *gregoreo*, „sînt complet treaz”; semnificația numelui fiind „treaz, care veghează”. Este un nume calendaristic creștin. Forme care circulă la români: *Grigore*, *Gligor*, *Grigoran*, *Goran*, *Grigorcea*, *Grig*, *Greșa*, *Hrișcă* etc.; varianta feminină: *Grigorina*; forma latinizată *Gregoriu*.

Sfântul *Grigorie Taumaturgul* a fost un teolog grec, părinte al Bisericii Răsăritene, Arhiepiscop al Saloncului. A apărat învățăturile Bisericii de Răsărit împotriva catolicilor.

AGENDĂ

28 ianuarie

1805 – s-a stins din viață poetul maghiar *Csokonai Vitéz Mihály*.

1889 – s-a născut prozatoarea *Martha Bibescu*.

1998 – la Seghedin, în prezența celor doi conducători de stat, s-a semnat *documentul de înfrățire* dintre orașele *Seghedin* și *Timișoara*.

29 ianuarie

1521 – Este redactat primul text în limba română – „*Scrisoarea lui Neacșu*” – care atestă prin lexicul său și prin influența exprimării faptul că procesul formării limbii române era de mult încheiat și că la vremea aceea exista o tradiție a scrisului românesc.

1859 – *debutul lui Iosif Vulcan* în nr. 5 al *Telegrafului român*, cu un articol *Despre necesitatea unei foi beletristice române*.

30 ianuarie

1852 – s-a născut la Haimanale-Prahova dramaturgul și scriitorul *Ion Luca Caragiale*.

31 ianuarie

1418 – a murit domnul Țării Românești *Mircea cel Bătrîn*.

1869 – apare în revista *Familia* din Budapesta poezia lui Mihai Eminescu, *Junii corupți*.

1956 – a murit scriitorul pentru copii *A.A. Milne*.

1 februarie

1868 – se naște, la Botoșani, pictorul *Ștefan Luchian*.

1974 – *Ilie Năstase* este declarat cel mai bun tenisman al anului 1973 și este distins, la New York, cu „*Racheta de aur*”.

2 februarie

1907 – a murit chimistul rus D.I. Mendeleev, care a descoperit legea periodicității și a creat Sistemul periodic al elementelor.

3 februarie

1522 – începe domnia lui *Radu de la Afumați* în Țara Românească.

1870 – s-a stins din viață, la Pesta *Emanuil Gojdu*.

Serbările anului dedicat lui Emanuil Gojdu încep la Giula

Se împlinesc în acest an două secole de la nașterea lui Emanuil Gojdu. Marele mecenat al culturii românești s-a născut la 9 februarie 1802, la Oradea (unele surse atestă ziua nașterii cu ceva mai târziu). În 2002, cu ocazia bicentenarului Gojdu se vor ține în șir evocările filantropului din Pesta de odinioară, care și-a oferit imensa avere pentru ajutorarea tinerilor români

studioși din Ungaria și Ardeal, întemeind cea mai mare fundație din Monarhia Austro-Ungaria.

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria organizează sâmbăta viitoare o festivitate închinată evocării activității omului de cultură, Emanuil Gojdu. În cadrul serbării se vor prezenta aspecte din istoria macedoromânilor secolului XIX, macedoromâna fiind și familia Gojdu. Se

va rula un film al Redacției Românești a Televiziunii Maghiare cu titlul „*Mecenatul*”, precum se va vorbi și despre rezultatele cercetărilor actuale ale activității lui E. Gojdu și a zburcimatei soartă a Fundației, ce-i poartă numele.

Serbarea va avea loc la 2 februarie 2002, cu începere de la ora 14.00, la Giula, la sediul Uniunii culturale, strada Doja Gh. nr. 8.

-frățean-

Apropierea intereselor

Luni după-masă, la 21 ianuarie, a avut loc o nouă ședință a Consiliului Editorial. Cei cinci membri se pare că au reușit să găsească calea de mijloc pentru împăcarea părților – Autogovernarea pe Țară și Uniunea Culturală – în ce privește controlul asupra muncii de la redacția săptămînalului *Foia românească*. S-a adus hotărîrea ca *dr. Ioan Ciotea*

să înainteze către Adunarea Generală a UCRU propunerea ca Uniunea să predea în competența Consiliului Editorial dreptul de angajare al redactorului șef al ziarului. S-a ridicat din nou și problema înființării unei societăți de utilitate publică (kht), dar această variantă nici de această dată n-a primit sprijinul necesar.

- va -

Concert
de jazz
la Budapesta

Centrul Cultural al României vă invită luni, 28 ianuarie 2002, la ora 18.00, la un concert de jazz, susținut de *Mircea Tiberian* (pian).

Reamintim adresa: Centrul Cultural al României, Budapesta, str. Izsó nr. 5., Tel.: 1/343-6293.

Anunțuri

Conform legilor în vigoare, cetățenii Ungariei au posibilitatea să ofere 1% din impozitul personal asociațiilor civile, concomitent și diferitelor biserici. Săptămînalul „*Foia românească*” se angajează să publice în această pagină a revistei anunțurile organizațiilor și instituțiilor românești. Contactați-ne cu toată încrederea!

Redacția Foi

OFERIȚI 1% DIN IMPOZITUL DUMNEAVOASTRĂ

pentru

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria!

Semnați:

19058283-1-04

(codul de impozit al Uniunii Culturale)

cu scopul

promovării valorilor culturale românești din Ungaria.

(În anul 2001 s-au oferit pentru UCRU 63.093 forinți.)

Învățați istoria
neamului nostru
cu ajutorul
radioului!

Redacția românească a Radiodifuziunii Maghiare a pornit în luna ianuarie a acestui an un serial radiofonic despre istoria poporului român. Cei care vă veți așeza în fiecare zi de marți lângă aparatele de radio, veți putea cunoaște cele mai importante date și personalități din trecutul românilor. „Profesorul” de istorie este Neagu Djuvara, renumitul diplomat și personalitate politică a României, care săptămîna de săptămîna ne va ajuta să înțelegem cine sîntem, care ne este trecutul și, poate, prin aceste cunoștințe vom primi răspunsuri la multe întrebări pe care și le formulează la începutul secolului XXI și comunitatea românească din Ungaria.

- ei -

Vîrstnicii și tinerii împreună
îl aniversează pe Eminescu

Cu ocazia aniversării a 152 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu, Clubul Pensionarilor Români din Giula organizează vineri, la 25 ianuarie, cu începere la ora 16.00 un recital în memoria marelui

poet național, invitînd la sediul ATRU un grup de elevi de la Liceul românesc din Giula. Programul liceenilor va fi condus de profesoara lor de română *Stela Nicula*.

R.R.

Foia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: O fintînă tradițională pe strada principală din Vecherd (Fotografie de Eva Iova)

E bine că nu ne uităm... rădăcinile!

În preajma sărbătorilor de iarnă, în 21 decembrie 2001, Centrul Cultural Român din Giula a fost gazda unei manifestări de suflet: întâlnirea formațiilor culturale-artistice ale școlilor românești din Ungaria cărora li s-a adăugat ca invitat, o formație de teatru a unor elevi din București, veniți aici pentru a se întâlni și pe scenă cu colegii lor din același neam, care locuiesc pe teritoriul țării vecine.

Am văzut, cu acest prilej, încercările timide, dar sincere, de a preda scenic obiceiurile de sărbători specifice românilor din Apateu sau Bedeu, grupurile de colindători sau urători ai acelor nopți minunate, și am ascultat cu inima cuprinsă de emoție, colinde pe care le cunoșteam, pe care le-am cântat sau doar le-am auzit (sceneta, cântecele și dansurile celor din Bedeu le-am văzut chiar „la ei acasă”) și, dincolo de exigențele care, uneori, sunt „mof-uri estetice” m-am bucurat că ele, obiceiurile există, că n-au dispărut definitiv, așa cum s-ar putea crede și că, acolo unde există suflet și preocupare (la care se poate, mai apoi, adăuga sprijinul unor oameni calificați și pasionați de oriunde ar fi ei!) acel „ceva” care ne definește în adâncul structurii noastre umane, specifice, rămâne veșnic viu și ne urmărește peste timp și spațiu.

Am urmărit totodată și piesa pregătită de cei mai tineri elevi ai așezământului de învățământ în limba română din Giula, Liceul „N. Bălcescu”, și trebuie să afirm că, în ciuda multor stângăcii și a unei exprimări verbale cu unele probleme, am fost plăcut surprins nu numai de „plăcerea jocului” micilor actori ci și de acel „ceva” care există ascuns în fiecare interpret și care nu așteaptă decât să fie descoperit și șlefuit de cineva, care are răbdarea și priceperea de a valorifica atât calitățile micilor interpreți cât și dorința lor de a se

exprima. Nu știm dacă și „cei mai mari” prezintă aceeași disponibilitate dar, extrapolând ceea ce am constatat la cei mici, nu pot crede că n-am putea forma un nucleu pe care să ne bazăm în a construi o trupă de teatru cu și pentru tineri – pentru început, cel puțin!

Pornind de la această premisă cred că ceea ce am promis acelor care văd preocupare în menținerea și cultivarea spiritualității specifice printre românii din Ungaria, se poate realiza cu preocupare, perseverență, răbdare și tact: o trupă de teatru în limba română, cu ajutorul elevilor și elevelor liceului „N. Bălcescu” din Giula.

Și fiindcă anul 2002 este „Anul Caragiale” (se împlinesc 150 de ani de la nașterea marelui dramaturg și nu numai...) poate „ceva” din „schizele dramatizate”, dintre piesele scurte (și, deci, mai ușor de abordat), ori o piesă mai ușoară cu și despre tineri (poate elevi?) ar putea reprezenta un ... material potrivit pentru un început care... pornește de la zero! Totul este ca ideea care, declarativ, este acceptată să fie susținută de toți cei care aderă la ea: forurile oficiale competente, conducerea liceului și, în primul rând, interpreții – tinerii care se vor oferi și vor fi aleși s-o materializeze. Fiindcă, o știm, nu va fi ușor! Și nu se va materializa fără mari eforturi.

În ce mă privește, dacă m-am oferit s-o fac, sunt dispus, așa cum am făcut-o cu trecutele prilejuri, să-mi respect, întocmai promisiunile. Și să susțin modestele-mi puteri, ideea celui pe care l-am sărbătorit anul trecut, Iosif Vulcan, care spunea în 1872: „Să fondăm institut pentru conservarea, răspândirea și poleirea (înfrumusețarea!) limbii noastre... adică scena teatrală!”

O putem face, împreună! Dacă vrem!

Eugen Țugulea, actor,
lector universitar, Oradea

Vorba săptămânii

„Limba este tezaurul cel mai prețios pe care-l moștenesc copiii de la părinți, depozitul cel mai sacru lăsat de generațiile trecute și care merită de a fi păstrat cu sfințenie de generațiile ce-l primesc.”

Vasile Alecsandri

Comemorare Mihai Eminescu la Pusta Otlăcii

După ce la răspîntia de milenii s-a consumat și „Anul Eminescu”, după mai bine de un secol și jumătate memoria poetului nostru național se cinstește și pe mai departe. Deși acțiunile de acum nici pe departe nu au amploarea celor de acum doi ani, totuși data de 15 ianuarie, ziua nașterii poetului, n-a trecut fără vre-o manifestare. La inițiativa Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria trei actori din Oradea au ținut un spectacol inspirat din opera eminesciană. În fața unui public numeros, în micuțul cămin cultural din Otlăca-Pustă, Emil Sauciuc a recitat, iar Iuliana Băican Chelu și Florian Chelu au interpretat poeziile lui Eminescu, puse pe note.

Soții Chelu, pe parcursul mai multor ani au scos 4

casete de colinde. Acestea, fiecare în parte, au primit câte un vers eminescian ca titlu. Astfel a fost evidentă ideea, ca al cincilea album să prelucreze poemele lui. Acesta de altfel este și primul rock simfonic românesc. După cum ne-a povestit actorul orădean, Florian Chelu, el se consideră un

reprezentant al epocii rock, astfel era evident să prelucreze opera poetului național în acest stil muzical. Unele dintre colindele și melodiile pe versuri eminesciene anul trecut au apărut și în formă de videoclip, realizate de TVR Internațional.

Ștefan Crâsta

Copiii trebuie motivați ca să învețe

Săptămîna trecută am relatat într-un articol despre dragostea elevilor din Săcal față de artă. Iar acum să reluăm tema învățămîntului românesc de la școala generală din această localitate. Am discutat despre situația actuală cu profesoara de română Timea Cziczeri.

– Ce fel de rezultate au procesele de predare a limbii române la clasele superioare?

– Înainte de toate trebuie să fixăm că la Săcal generația mai tină nu vorbește limba română la nivel de limbă maternă. Numai cei mai în vîrstă vorbesc între ei. Noi, profesorii de română, trebuie să facem totul ca

elevii noștri să însușească limba cît se poate mai bine. Ne străduim ca să se dezvolte darul lor de a vorbi, să poată comunica la nivel de conversație.

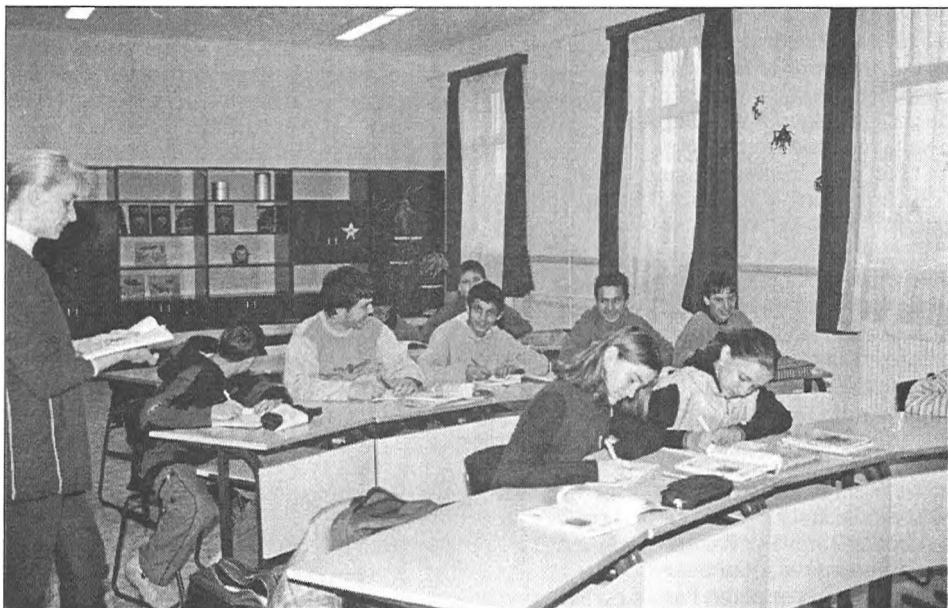
– Deci trebuie să exersați cît mai mult cu ei.

– Da, bineînțeles. În afara de timpul orelor obligatorii încercăm să-i stimulăm să ia parte la concursuri cu caracter românesc. Din fericire, acești elevi vor să participe la astfel de întreceri, mai ales la concursuri de recitare și de povestire. Se deprind cu aceste povești și poezii, mai ales că totdeauna discutăm tema operelor. Noi încercăm să luăm par-

te la fiecare întâlnire, dacă primim invitație.

– Cîți sînt acești copii care se pot mobiliza în acest domeniu?

– Din cursul superior avem 20-25 astfel de copii, pe care „îi strecurăm” prin concursuri, așa numite, de casă, adică aici la școală. Bineînțeles, fiind ei în primul rînd copii și numai apoi elevi, trebuie motivați cu diferite cadouri, laude sau note bune, ceea ce este normal. Cred că merită să aducem eforturi pentru a le oferi succese atît din punct de vedere a însușirii limbii române, cît și din cea a bucuriei copilărești. – ruja –

Subvenționare pe baza rezultatelor de la recensământ

Conform hotărârii din toamna anului trecut a Parlamentului Ungariei, bisericile vor primi de acum înainte subvenția de la stat pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare pe baza numărului acelor care s-au declarat aparținători cultului respectiv la recensământ. În anii precedenți, sprijinul bănesc de la buget a fost împărțit în raport cu numărul acelor care au oferit 1% din impozitul lor personal bisericii susținute. Între anii 1998 și 2001, Biserica Ortodoxă Română din Ungaria a primit pentru cheltuielile de funcționare de la Statul Maghiar o subvenție neschimbată de 9,86 de milioane de forinți pe an. Numărul acelor care au oferit 1% din impozitul personal Bisericii Ortodoxe Române era în acești ani în jur de 300. În anul 2001, de la cele 320 de persoane

s-a adunat în total o donație de 1.212 de milioane de forinți.

În noua situație, distribuția subvențiilor de stat pentru funcționare se va putea face în urma cunoașterii cifrelor de la recensământul din februarie 2001. La acest recensământ s-a întrebat pentru prima dată, după mai bine de 50 de ani, și despre apartenența religioasă a cetățenilor. N-a fost însă obligatoriu să se și răspundă la această întrebare considerată sensibilă. În timpul pregătirii recensământului din 2001 au fost discuții și în rândul membrilor comunității românești, dacă trebuie sau nu să influențeze, eventual să ajute cetățenii în aceste probleme instituțiile reprezentative de la noi. Rezultatele recensământului vor putea fi cunoscute în primăvara anului 2002.

-frățean-

Românii și ungurii pe aceeași piață de muncă

„Mai degrabă va trece o cămilă prin urechea acului, decât ca un român să-și găsească de lucru în Ungaria” – a declarat recent *Németh Zsolt*, secretarul de stat al externelor de la Budapesta. În Memorandumul de Înțelegere, semnat între Guvernele României și Ungariei, adoptat în limba engleză, tradus în românește figurează următoarele: „*Toți cetățenii României, indiferent de originea etnică, se vor bucura de aceleași condiții și același tratament în domeniul angajării pe baza unui permis de muncă pe teritoriul Ungariei.*” Primul ministru de la București, *Adrian Năstase* și-a exprimat speranța că Ungaria nu va întrebuința o măsurătoare dublă. După părerea premierului român, unele declarații politice sugerează că Budapesta ar fi semnat protocolul româno-maghiar cu rea-voință. Purtătorul de cuvânt al externelor de la noi a negat categoric insinuarea. După semnarea la finele anului trecut a Înțelegerii româno-maghiare nu încetează polemica politică ce se leagă de paragraful care atinge problema angajării la muncă a românilor în

Ungaria. Pentru obținerea permisului de muncă în Ungaria, unui străin îi trebuie un certificat de sănătate, un document despre calificarea profesională, traducerea oficială ale acestor documente care în total costă cam 10-15 mii de forinți. Trebuie apoi să obțină și viza de ședere, costând alți 50 de USD. Conform codului muncii, un străin va putea fi angajat în Ungaria numai după ce, pentru postul respectiv, timp de 30 de zile, nu s-a prezentat nici un cetățean al țării. În Legea Statutului (sau Legea Facilităților, cum e numită în ultimul timp) figurează că posesorii legitimației de maghiar din țările vecine au dreptul la muncă în Ungaria, fără ca să trebuiască să aștepte rezultatul analizei situației pieței forțelor de muncă. Secretarul general al Oficiului pentru Maghiarii de peste Hotare, *Jakab András* a declarat, că beneficiile asigurate maghiarilor prin Legea Statutului pe piața de muncă, se vor asigura și pentru români. Secretarul de stat al Cancelariei Guvernului, *Mádi László* susține că dintre cele peste 37 de mii de per-

mise de muncă în vigoare, emise pentru cetățeni străini, aproape 20 de mii sunt date pentru cetățeni români. Marea majoritate al posesorilor acestor permise de muncă vorbesc ungurește, fiind de naționalitate maghiară.

Guvernul Ungariei a stabilit în luna ianuarie 2002 cota numărului locurilor de muncă disponibile cetățenilor străini. S-a arătat că, în prezent, numărul locurilor vacante este 81.320. Străinilor, inclusiv posesorilor legitimației de maghiar, li se poate elibera permis de muncă doar în limita acestor cifre. *Orbán Viktor*, premierul Ungariei a asigurat că înțelegerea semnată cu premierul român nu periclitează locul de muncă al nici unui cetățean al Ungariei. *Borókay Gábor*, purtătorul de cuvânt al cabinetului de la Budapesta a subliniat: Ungaria va respecta întru-totul cele stabilite prin Memorandumul de Înțelegere, arătând că pe piața muncii se vor asigura aceleași condiții tuturor cetățenilor României, pentru maghiari și români, deopotrivă.

-an-

Acum trei ani, primul ministru *Orbán Viktor* spunea că Ungaria va fi sau a liberarilor, sau a socialiștilor. În perioada care a trecut întrebarea a rămas deschisă, la ora actuală lucrările stînd destul de echilibrate. S-a schimbat însă conținutul: liberalii în frunte cu Uniunea Tinerilor Democrați (FIDESZ) au început, încă din anul trecut, să afirme că viitorul a început. În schimb, Partidul Socialist Maghiar (MSZP), lărgind puțin cadrul, spune că Ungaria este a noastră, a tuturor. Ceva mai real, și prin aceasta și mai simpatic.

Asta este esența tezelor programatice prezentate recent de către *Medgyessy Péter*, prim-ministru candidat al MSZP, care nu mai vorbește de stînga, ci despre un posibil guvern al centrului național. Programul lui ne este cunoscut, drept pentru care de data aceasta mă voi referi doar la ceea ce mi se pare nou în teze. Așa bunăoară, pe lângă bunăstare și securitate publică, această politică va sprijini familiile, va întări rețeaua socială, va dezvolta învățămîntul, va crea noi locuri de muncă, noi locuințe, va păstra sănătatea, va asigura rolul stabilizator al Ungariei în regiune, în economie va reduce impozitele, nivelul inflației, va dezvolta provincia, va utiliza mijloacele financiare pe bază de rezultate și nu pe cel a rubedeniilor, va descentraliza puterea și va întări auto-guvernările, pretinde un Par-

Campanie electorală cu extremități și absurdități politice

lament mai mic și mai puțin costisitor, cu două camere, cadru în care și reprezentanții minorităților își vor putea ocupa locul cuvenit în mod automat.

MSZP și-a convocat următorul congres pentru 26 ianuarie, cu scopul de a definitiva listele de candidați.

Atît despre mersul normal al campaniei. Oficial abia lansată, și noi ne găsim deja în plină situație penibilă și de bucluc. Altă dată va aminteam despre vinătoarea de voturi. Acuma, după pactul FIDESZ – Lungo Drom, e în curs de formare o altă alianță electorală între MSZP și organizațiile romilor sub conducerea lui *Horváth Aladár*, care între 1990-94 a fost deputat parlamentar al Uniunii Liberilor Democrați (SZDSZ). Dl. *Horváth* afirmă că stînga este care caută legătura cu el, și că în programul MSZP este inclus totul ce consideră și el despre țigănimie și sărăcie. Iată-ne, deci, într-o nouă situație ciudată, în care o minoritate, o mulțime considerabilă, pînă ieri neluată în seamă, azi atît de căutată și cu șanse de a mărșălui direct în Parlament. Unii, desigur, exagerează, spunînd că romii ne invadează. Dar la mijloc trebuie să existe ceva, dacă ambele curente principale țin atît de

mult la aproximativ 150 de mii de voturi. Asta încă nu mi se pare absurd.

Însă ceea ce nu mi se pare normal deloc, e atitudinea Partidului Dreptății și Vieții Maghiare (MIEP) prin afirmația îngîmfată conform căreia partidul reprezintă deja a treia mare putere pe paleta politică a Ungariei. Da de unde? Asta e extremitate, dacă nu absurditate. Ceea ce însă urmează, e cu siguranță absurd. După scandalul *Gresham*, președintele *Csurka István* afirma în public că locul lui *Medgyessy* îl va ocupa *Kuncze Gábor*, președintele actual al SZDSZ, MSZP astfel încercînd să-și reintroducă aliatul în Parlament. Or, ce spune dl. *Kuncze*? Din punct de vedere profesional, asta este o prostie, iar din punct de vedere politic, una și mai mare. SZDSZ de altfel, se așteaptă la 10% din voturi, ceea ce mi se pare exagerat deabinelea.

Și să nu credeți că șirul absurdităților cu asta s-a epuizat. Nu, deloc. Ați observat și dv. că *Székel László*, acuzat cu fraudă a câteva sute de milioane de forinți, a adresat o scrisoare MSZP-ului, oferindu-se ca membru al fracțiunii parlamentare a socialiștilor. Absurd și imposibil! Apărătorul său declara mai tîrziu, că dl. *Székel* rămîne deținut

și în timpul alegerilor. Alt exemplu al sexului frumos! În pornografia internațională figura Ciccioinei este cunoscută. Fiind de origine maghiară, numele adevărat *Staller Ilona*, s-a născut la Budapesta, în cartierul X. *Kőbánya*. Pe lângă portografie, în Italia a făcut și o „carieră politică”, fiind deputată a Partidului Radical în Parlament timp de 5 ani. Acum gruparea *Uj Baloldal* (Noul Flanc de Stînga) care prin președintele său *Schiller László* poartă tratative cu Ciccioinei pentru a-i reprezenta în circumscripția electorală nr. 14 din *Kőbánya*, lucru care, așa cum declara și la televiziune, îi este pe plac. Ce să-i facem, pentru profesie cu vîrsta ei de 50 de ani, e deja depășită, deci încearcă altceva... după părerea mea mult prea periclitînd seriozitatea a ceea ce, oricum, se numește politică.

Dar ca viața să nu vi se pară chiar atît de monotonă, și nici cea a Ciccioinei, iată-ne față în față cu concurența. Pe lista unui partid pînă acum absolut necunoscut *Szabad Szabadságpárt* (Partidul Liber al Libertății) s-a prezentat deja acum câteva luni o altă vedetă, „stea” a pornografiei, pe nume *Monique Couvet*. Iar eu mă întreb mereu: ce-ar fi dacă ar exista în această țară

și bordele cu lampioanele roșii?

Culmea neseriozității și absurdității politice am auzit-o recent. Și anume, că unele partide mici, cum e *Magyarországi Zöld Párt* (Partidul Verde din Ungaria) își caută candidați de deputați prin mica publicitate, și timp de cîteva luni s-au prezentat mai multe mii de persoane. Un alt necunoscut, *Magyarországi Népjóléti Párt* (Partidul Bunăstării din Ungaria) își recrută candidații tot așa, dispunînd la ora actuală de cîteva sute.

Neavînd intenția nici să vă distrez, nici să vă enervez, mă opresc aici. Problema mea incomparabil mai mare și serioasă e că în campania electorală se învâluie nu numai prostii și absurdități asemenea celor sesizate, ci și imposibilități la nivel guvernamental și opozițional, ambele profitînd cu vehemență, de exemplu, de biata lege a statutului, cu cele mai serioase șanse de încordare la maximum nu numai a vieții noastre interne, dar și a relațiilor cu vecinii. *Hom Gyula*, fost prim-ministru declară deja fațis că în caz că MSZP iese cîștigător din alegeri, va suspenda imediat legea. Și cui îi va folosi? În nici într-un caz ungurilor de peste hotare, și nici nouă, români care trăim în afară de granițele țării-mamă. Ceea ce e la fel de absurd ca și apariția pe planul politic al reprezentanților caselor cu lampioane roșii...

Al. Ardelean

Toți ca unul

Românii din Iugoslavia vor să se unească

Din inițiativa Astei Române din Iugoslavia, pe 12 ianuarie a avut loc la Coștei, Voivodina, o întrunire extraordinară a principalilor lideri ai românilor, cu scopul de a adopta o poziție comună în două probleme de maximă importanță pentru viitorul minorității românești din țara vecină: definirea rubricii prin care se vor identifica românii la recensământul populației, programat a se desfășura în primăvara acestui an și formarea Consiliului Național al Românilor din Iugoslavia. Au fost prezenți: PS *Daniil Partoșanu*, episcop de Vișet, *Dimetrie Crăciunovici*, președintele Mișcării Democratice a Românilor din Serbia, *Dragomir Drăghici*, secretarul Forumului pentru Cultura Românilor din Bor, *Aurel Berlovan*, președintele consiliului Comunității Românilor din Iugoslavia, *Viorel Luca*, președintele Uniunii Democratice a Românilor, *Nicu Ciobanu*, directorul Casei de Presă și Editură Libertatea din Panciova, precum și alți reprezentanți de marcă ai intelectualității românești alături de locuitori ai Coșteiului.

Referitor la prima chestiune lua-

tă în discuție trebuie făcute câteva precizări. În formularele pentru recensământ, pe lângă rubrica „români” (rumuni), mai există o rubrică „valahi” (vlasi), creată pentru populația de etnie română din Serbia de Răsărit (Valea Timocului). Datorită acestei distincții lingvistice, românii din estul Serbiei sunt considerați grup etnic, nu minoritate națională și altceva decât românii din Banat. După mai bine de trei ore de dezbateri s-a decis ca rubrica „români” (rumuni) să rămână neschimbată, iar rubrica „valahi” (vlasi) să se transforme în „români – valahi” (rumuni – vlasi).

Lucrurile au decurs mult mai ușor în privința Consiliului Național al Românilor, toți cei prezenți subliniind necesitatea formării unei asemenea structuri unitare care să reprezinte interesele românilor din Iugoslavia. În final s-a votat un comitet de inițiativă care va avea câteva întâlniri preliminare, urmând ca pe 2 februarie, tot la Coștei să aibă loc constituirea acestui organism reprezentativ.

Această decizie luată la Coștei a fost apreciată și la București. Con-

tactat telefonic, domnul *Doru Vasile Ionescu*, secretar de stat la Departamentul pentru Românii de Pretutindeni ne-a declarat: „Este cea mai bună veste pe care am primit-o la începutul anului 2002. Considerăm că a venit momentul ca românii din Iugoslavia să se organizeze într-o structură unitară care să îi reprezinte ca un partener solid de dialog în fața autorităților iugoslave și în fața guvernului român, atunci când dinții doresc să colaboreze cu autoritățile din România.” În altă ordine de idei, un asemenea demers ar putea reprezenta unica soluție pentru unificarea forțelor răsărite ale românilor din Iugoslavia, lucru întâlnit de altfel la majoritatea comunităților românești din afara granițelor. „Sînt convins ca un asemenea Consiliu Național are rolul de a mobiliza energiile și de a le canaliza către programe foarte importante puse în slujba comunității, renunțându-se la fărâmițarea pe grupuri și mai ales pe lideri... De multe ori fragmentarea nu face decât să pună comunitatea în slujba liderilor”, a concluzionat domnul *Doru Vasile Ionescu*.

Adrian Șimon

Grigore Vieru

Cântec basarabean

Lui Nicolae Furdul Iancu

Nu-i pe lume om frumos
Ca românul rușinos!
Mă române, măi frățane,
Ce ai tu de la rușine?!
Că păgânul tot mai rău,
Mai rău urcă-n capul tău!

Nu-i pe lume om blajin
Ca românul cel creștin!
Măi române și măi frate,
Ce câștigi din bunătate?!
Cine-a vrut, cine-a poftit
Zilele ți-a otrăvit!

Cât îi lumea Domnului
Răbdător ca tine nu-i!
Măi române, frățioare,
Din răbdare ce ai oare?!
Numai lanțul vechi pe os,
Numai timpul scorburos!

Cât îi lumea-n lung și-n lat
Om mai pașnic n-am aflat!
Măi române, măi creștine,
Că ești pașnic este bine!
Dar tu mori și eu tot mor,
Ce-avem noi din pacea lor?!

Rusa obligatorie: moldovenii își simt amenințată identitatea

„De ce trebuie să învățăm limba unei minorități?": o parte dintre moldovenii românofoni, majoritari în Moldova, își simt amenințată identitatea culturală din cauza predării obligatorii a limbii ruse la școală, măsură în vigoare de la începutul anului.

Noua lege a determinat mai multe manifestații în ultimele două săptămâni, la chemarea unui partid al opoziției care dorește să își continue în fiecare zi mișcarea de protest, nu fără un background (fundal) politic.

Noul președinte comunist al Moldovei, *Vladimir Voronin*, care vorbește în particular rusa, dar se exprimă în limba moldoveană (identică cu româna) în intervențiile sale oficiale, este un partizan al apropierei de Moscova. Protestatarii au răspuns chemării unui partid democrat-creștin, favorabil unei alipiri a Moldovei la România.

Cea mai mare parte a teritoriului fostei republici sovietice Moldova a aparținut României înainte de anexa-

rea sa de către URSS, în 1940.

Învățarea obligatorie a rusei la școală a fost suprimată în 1991, după obținerea independenței Moldovei.

„Rusa este deja de facto a doua limbă oficială în Moldova. În prezent, oamenii sînt liberi să vorbească limba pe care o aleg în raporturile cu administrația. Dar, încurajați de comuniști, birocrații sînt cei care vor impune limba în care va trebui să ne exprimăm”, afirmă *Iurie Roșca*, lider al Partidului Democrat-Creștin.

Acest mic partid nu dispune decât de 11 deputați în Parlament, dintr-un total de 101, dar a reușit să întretină o oarecare agitație, avînd deja la activ patru manifestații care au adunat mai multe sute de persoane, iar la ultima dintre ele, la 15 ianuarie, mai mult de 2000 de persoane.

Mai multe zeci de români, printre care oameni politici, au manifestat duminică în fața Ambasadei Moldovei la București pentru a-și exprima „solidaritatea” cu „frații lor din Mol-

dova care luptă pentru a-și păstra identitatea națională și lingvistică”.

Majoritatea presei scrise din Moldova își publică edițiile în rusă, deși rusofonii nu reprezintă decât 36% din populație.

„Limba română este într-o situație catastrofală. Iar intenția comuniștilor de a face din rusă a doua limbă oficială va antrena o pierdere de identitate culturală pentru moldovenii”, estimează academicianul și președintele Uniunii Scriitorilor

din Moldova, *Mihai Cimpoi*.

Sorina Buruiană, profesor de 27 de ani, denunță, la rîndul său, lașitatea colegilor săi care „primesc salarii de mizerie, dar sînt gata să cîștige cîteva copeici în plus” dînd cursuri de rusă.

Dar nu toți moldovenii românofoni au păreri atît de tranșante.

Învățătoarea *Luminița Munțianu* consideră inimaginabil să nu le oferi tinerilor moldoveni, de acum obligați să urmeze două ore de rusă pe săptămînă încă

din școala primară, cunoștințe privind operele unor mari autori ruși cum sînt Cehov, Dostoievski sau Tolstoi. Profesorul *Andrei Platon*, 41 de ani, consideră, de asemenea, „absurde” recente manifestații, pentru că statul oferă posibilitatea să se învețe o limbă suplimentară „care permite comunicarea nu numai în statele din fosta URSS, dar și în străinătate”. „Este imposibil să se nege influența Rusiei și a limbii ruse în Moldova, iar după căderea URSS rusa nu mai este asociată cu imperiul”, subliniază psihologul și diplomatul *Fedor Angeli*, de etnie găgăuză (turci creștinați).

Bucureștii s-a declarat „extrem de preocupat” de întoarcerea rusei obligatorii în școlile din Moldova, considerînd această decizie „discutabilă”.

Dar președintele *Voronin*, care a considerat „nesemnificativă” mișcarea de protest, a declarat sîmbătă, la televiziune „că guvernul nu va reveni asupra deciziilor sale”.

(După AFP, Franța)

Săptămîna de rugăciune de la Chitighaz s-a desfășurat după programul ecumenic din Ungaria, dar cu o mică modificare; aducînd timpul ei cu o săptămîna mai de vreme față de timpul stabilit, adică între 13-20 ianuarie.

Tema principală a fost din Psalmul 36, 6-10; „La Tine este izvorul vieții”. La acest program ecumenic în fiecare seară ne-am întîlnit credincioșii din toate confesiunile din Chitighaz. Duminică, tema și mesajul lui Dumnezeu a fost vestit de subsemnatul, subliniind că „Sfînta treime este izvorul vieții”. Cititorul Bibliei poate să urmărească acest fapt

„La Tine este izvorul vieții...”

Săptămîna de rugăciune în unitate la Chitighaz

prin crearea omului. Noi, creștinii din adevărul Scripturii scoatem convingerea aceasta prin credință. Toată lucrarea a fost făcută și desăvîrșită în Hristos și prin Hristos. Stăpînul vieții și existenței noastre este Dumnezeu Tată. Prin Duhul Său ne conduce la acest izvor și adevăr. În Dumnezeu Fiul locuiește plinătatea și pacea avînd prin sîngele crucii Lui. Tema zilei următoare a fost: „Isus ne conduce la izvorul vieții” și a predi-

cat preotul evanghelic (lutheran) *Jakab Béla*, citind textul de bază și în limba română și în limba maghiară. Cuvîntul de introducere a fost rostit tot în limba română, în fața credincioșilor prezenți. După mesaj ne-a surprins și cu recitarea unei poezii, legată de tema săptămîinii.

În a treia zi serviciul a fost

fost tradus și în limba română. Am simțit o atmosferă plăcută, indiferent de limbă și obiceiuri, fiindcă ne-am bazat pe același Dumnezeu, pe același Salvator. Tema zilei a fost: „Dumnezeu este izvorul îndurării”.

Sîmbătă seara Cuvîntul lui Dumnezeu a fost vestit de preotul ortodox și de pastorul baptist. A fost un

baza temei: „Roadele vieții noi”.

Am simțit cu toții că viața creștină fără roade nu are nici un rost. Acesta este rezultatul unui proces care este efectuat de sămînta Cuvîntului lui Dumnezeu în inima și sufletul omului. Am dori ca odată toți să stăm în fața Stăpînului Ceresc cu faptele noastre bune izvorîte din viața trăită cu Hristos.

Încheierea acestei săptămîni a fost duminică după-masă. Majoritatea pastorilor, preoților care au slujit în cadrul săptămîinii de rugăciune, au fost prezenți și în timpul serviciului festiv. Ultima temă de îndemn pentru rugăciune a fost „Dumnezeu este izvorul speranței”.

Este speranță pentru creștini, pentru Biserica lui Hristos. Poate să aibă speranță și lumea că izvorul vieții și riul binecuvîntării mai curge de la Crucea lui Hristos.

Bineînțeles au slăvit pe Dumnezeu și fanfara și corul bisericii prin cîntările lor minunate de laudă și mulțumire.

Am petrecut cîteva minute împreună după fiecare serviciu în ospitalitatea surorilor, discutînd unii cu ceilalți la cîte-un cozonac, prăjitură și ceai. Dorința mea este să fim și în Cer împreună la riul care curge din scaunul de domnie al lui Dumnezeu și al Mielului. **Pastor Vasile Bodiș**

Părerea credincioșilor chitighăzeni despre întîlnirile ecumenice

Petru Tulcan – *Ne pare foarte bine că indiferent de religie se unesc oamenii pentru a se ruga împreună. Eu am participat în fiecare zi la orele de rugăciuni, la început a fost mai greu cu biserica ortodoxă, dar ne-a făcut o mare plăcere că preotul Florin Olteanu ne-a onorat fiind de față la manifestările noastre.*

Nu este lucru mai frumos de cînd oamenii își află pe cineva și se vorbesc cu iubire.

Aceasta este bunăvoința lui Dumnezeu, ca inimile credincioșilor să fie pline de căldură, de înțelegere și de dragoste. Sperăm să fie așa și în anul viitor.

Dumitru Rus – *Explicațiile, îndemnul și textele au fost potrivite, dar azi s-au rugat mai puțini decît în celelalte zile. Joi seara ne-am rugat împreună cu credincioșii penticostali, din partea lor s-au rugat două surori. Tema parohului ortodox a fost foarte potrivită în seara de miercuri, pentru că adevărul biblic al botezului l-a dovedit cu textul aflat din Biblie. Și ortodocșii, și catolicii sînt de părerea că actul botezului la copilul mic înseamnă intrarea în biserică ca membru. Asemănarea cu religia baptistă este că din data botezării, el este conștient de credința lui, dar este botezat la maturitate prin scufundare, cînd ne facem una cu Cristos în moartea Lui și în învierea Lui. Există un cuvînt biblic de la Apostolul Pavel către Filippeni: în ce înțelegem una, acelea să le împlinim, iar în ce nu, Duhul Sfînt ne va lumina și în privința aceea.*

Maria Otlăcan – *Am avut o săptămîna de rugăciune împreună cu diferite confesiuni din jurul nostru, ortodocși, catolici, penticostali, reformați. E o bucurie pentru noi, cînd ne putem ruga împreună în cadrul săptămîinii ecumenice. Facem cunoștințe cu obiceiurile altor religii, ne bucurăm de timpul care ne-a stat la dispoziție, cînd împreună cu deosebit de mare respect putem asculta învățăturile biblice. Deoarece capul bisericii este Mîntuitorul nostru Isus Cristos și regele păcii în toate veacurile. Credem din toată inima că în viitor se vor întări aceste legături pentru bucuria și mîntuirea sufletelor noastre.*

Gheorghe Șipoș – *Așa uniune am simțit că mi-a venit să plîng. Ar trebui să fim împreună, să fim unii la alții și în celelalte zile, deoarece cu toții sîntem fii ai Domnului.*

Aici la Chitighaz s-a organizat săptămîna de rugăciune și anul trecut, dat fiind că a reușit foarte bine, am cerut să continuăm și anul acesta. Domnul Isus Cristos este capul bisericii, iar noi sîntem mădularii trupului Domnului. Dacă unul dintre noi suferă, și noi suferim și ne rugăm împreună pentru al ajută.

M. Rocsin

efectuat de către preotul romano-catolic din localitatea noastră. Sumarul a fost prezentat în limba română de către pastorul bisericii baptiste. La fel s-a făcut și acest salut pe ambele limbi. Tema zilei a fost: „Dragostea nemărginită a lui Dumnezeu.”

„În viața nouă prin botez” – acesta a fost titlul predicii în limba română, vestită de către preotul ortodox din Chitighaz, *Florin Olteanu*. Dînsul a accentuat importanța creștinilor în lume, subliniind că botezul Sfînt împreună cu viața practică credincioasă poate să oglindească viața nouă în Hristos. Argumentele biblice în legătură cu viața de creștin, viața nouă în Hristos, ne-au pus pe cîntar: Oare îndeplînim noi cerințele lui Dumnezeu pentru a trăi spre slava Tatălui Ceresc?

Joi l-am avut ca musafir pe pastorul *Ioan Macovei* din partea Comunității penticostale, care ne-a adus un mesaj despre „Dumnezeu este izvorul unității”. Programul a fost împodobit și de cîntările și poeziile rostite de către credincioșii penticostali din Chitighaz.

Ziua de vineri am petrecut-o împreună cu musafirii din partea Bisericii Reformate, *Mihalina László* împreună cu soția lui. Mesajul biblic a fost transmis de către preoteasa *Mihalina*, care a

gest de simbol care a oglin-dit trecutul vieții religioase în Chitighaz. Situația actuală în această comună arată faptul, că toți vrem să luăm în serios rugăciunea Domnului nostru Isus Hristos în Ioan 17. „Mă rog ca toți să fie una, cum Tu, Tată ești în Mine, și eu în Tine; ca și ei să fie una, în Noi...” Cuvîntul lui Dumnezeu a fost vestit pe

Credincioșii baptiști s-au rugat în alianță

În perioada 6–13 ianuarie și Biserica Baptistă Română din Micherechi a ținut Săptămîna de rugăciune denumită „Alianță”. În cadrul ocaziilor de rugăciune frații micherecheni au primit îndemnuri din Cuvîntul lui Dumnezeu cu diferite teme pentru fiecare seară, pe baza cărora și-au înălțat rugăciunile spre Dumnezeu. Aceste teme au fost următoarele:

- „Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine”
- Biblia este Cuvîntul lui Dumnezeu
- Păcatul omenirii
- Mîntuire prin jertfa lui Cristos
- Justificat prin credință
- Lucrarea Duhului Sfînt
- Porunca misionară
- Speranță vie și sigură.

- ruja -

Săptămîna de evanghelizare la Micherechi

Biserica penticostală din Micherechi invită cu mult drag pe toți cei interesați la săptămîna de evanghelizare care se desfășoară în această săptămîna, între zilele 21–27 ianuarie. În primele patru zile Cuvîntul lui Dumnezeu va fi vestit de pastorul bisericii *Durkó Albert* și de pastori bisericii din zonă, iar la sfîrșitul săptămîinii sînt așteptați musafiri din România: vineri seara fratele *Dănuț Crișan* din Biserica Penticostală Betania din Arad, iar sîmbătă seara sora *Vali Pentea Sava*, binecunoscuta interpretă de muzică creștină. Seratele de evanghelizare se vor începe în fiecare seară la ora 18.00.

R. R.

Despre fericitul Ioan Hrisostom

Cînd Ioan Hrisostom, episcopul Constantinopolului a fost surghiunit în Cucuzan, a fost găzduit în casa noastră. Cît a stat la noi am avut mare îndrăzneală și dragoste către Dumnezeu.

Fratele meu Adelfos spune:

Cînd a murit fericitul Ioan în surghiun m-a cuprins o durere de nesuferit că acest bărbat, dascălul întregii lumi, care a înveselit cu cuvintele sale Biserica lui Dumnezeu, n-a adormit întru Domnul pe scaunul patriarhal. Și m-am rugat lui Dumnezeu cu multe lacrimi să-mi arate în ce stare se află el și dacă a fost rînduit împreună cu patriarhii. După ce m-am rugat multă vreme, într-o zi am căzut în extaz și văd un bărbat foarte frumos la chip: m-a luat de mîna dreaptă și m-a dus într-un loc luminos și slăvit. Acolo mi-a arătat pe predi-

catorii evlaviei și pe dascălii Bisericii. Eu, povestesc frațele meu, mă uitam de jur împrejur ca să-l văd pe cel ce-l doream, pe marele Ioan. După ce mi-a arătat pe toți și mi-a spus numele fiecăruia, m-a apucat iarăși de mîna și m-a scos afară. L-am urmat întristat că nu am văzut împreună cu părinții pe cel întru sfinți Ioan. La ieșire cel care stătea la poartă mi-a spus:

– Niciunul din cei care vin aici nu iese întristat.

– Asta mi-i durerea, am răspuns eu, că n-am văzut cu ceilalți dascăli pe prea iubitul meu Ioan, patriarhul Constantinopolului.

Și m-a întrebat iarăși:

– Vorbești de Ioan, dascălul pocăinței? Pe el nu poate să-l vadă om în trup, căci el acolo stă unde este tronul Stăpînului.

(Ioan Moshu, Limonariu sau Livada duhovnicească)

Sinod mitropolitan la Timișoara

La sfîrșitul săptămînii trecute, la centrul eparhial Timișoara s-a întrunit sinodul Mitropoliei Ortodoxe a Banatului, sub președinția Înalț Prea Sfințitului *Nicolae Corneanu*, arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolit al Banatului.

Printre alte înalte fețe bisericesti a participat la întîlnire și Prea Sfințitul *Sofronie*,

Episcopul românilor din Ungaria. În cadrul sinodului au fost dezbătute probleme legate de buna desfășurare a învățămîntului universitar teologic de la Arad, Caransebeș și Timișoara, au fost acordate distincții unor preoți și au fost discutate și sancționate unele atitudini de conduită și disciplină ale clerului bănățean. - va -

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 27 ianuarie 2002

Apateu	– ora 9.00	– pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 10.00	– pr. Ilie Ciocan
Bichiș	– ora 10.00	– pr. Petru Pușcaș
Bichișciaba	– ora 9.00	– pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00	– pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrala	– ora 10.00	– PS Episcop Sofronie
Episcopală, Giula		pr. vicar Pavel Ardelean
Chitighaz	– ora 9.30	– pr. Florin Olteanu
Crîstor	– ora 9.00	– pr. Alexandru Șereș
Micherechi	– ora 9.00	– pr. Ioan Bun
Jaca	– ora 10.00	– pr. Cosmin Pop
Otlaca Pustă	– ora 9.00	– pr. Ieromonah Paisie
Săcal	– ora 11.00	– pr. Origen Sabău
Seghedin	– ora 9.30	– pr. Aurel Becan

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00	– program religios
Marți	ora 18.00	– oră de rugăciune

Aducerea moaștelor Sf. Ioan Gură de Aur

(27 ianuarie)

Sf. Ioan Gură de Aur s-a născut la Antiohia, între 344 și 354. Tatăl lui a murit cînd acesta era încă tînr, fiind astfel crescut de mama sa, o femeie foarte pioasă. A primit o educație aleasă; a studiat retorica cu

Libanius, unul dintre cei mai faimoși oratori din timpurile acelea. Fiind și călugăr, a fost predicator și preot pentru mai mulți ani în Siria.

Ioan a primit numele de Crisostomul, adică Gură-de-Aur, datorită predicilor sale.

Ele erau întotdeauna la subiect, explicînd Sfînta Scriptură cu claritate, predîcînd cîteodată ore întregi. În anul 398 a fost făcut Episcop de Constantinopol, fapt care a dus la implicarea lui în politicile imperiului. I-a criticat pe bogați pentru zgîrcenie, a luptat pentru reformă în rîndul clerului, a împiedicat vînzarea funcțiilor bisericești, a făcut apel pentru fidelitatea în căsătorie, a încurajat practicile de dreptate și caritate.

A fost Arhiepiscop și Patriarh de Constantinopol. A revizuit Liturgia greacă. În anul 451 a fost proclamat Doctor al Bisericii. Predicile lui i-au incomodat pe unii nobili și pe unii Episcopi, care au căutat să îl înlăture din Dieceza sa; a fost exilat de două ori din Dieceza sa. Exilat în Pythius, a murit pe drum.

În calendarul bizantin este sărbătorit la 27 ianuarie (aducerea moaștelor sale la Constantinopol, în 438), la 30 ianuarie (împreună cu Vasile cel Mare și Grigore Teologul) și la 13 noiembrie (sărbătoarea sa). În calendarul latin este sărbătorit la 13 septembrie.

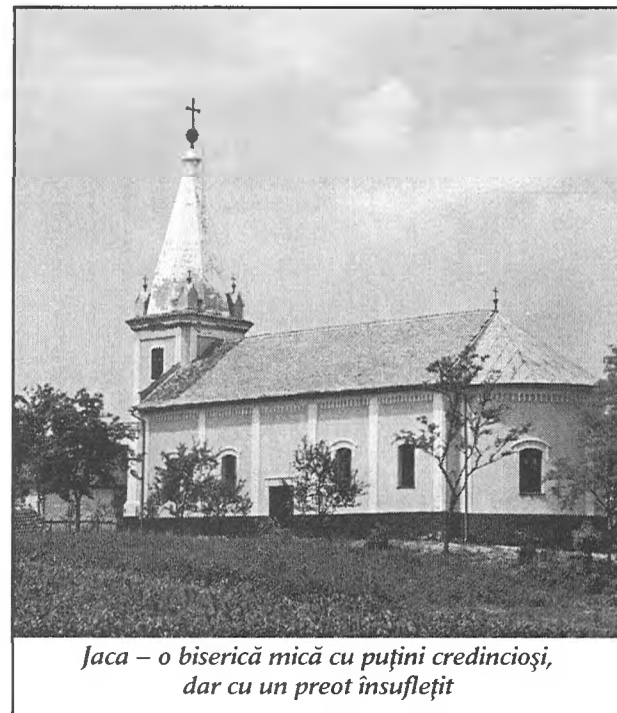
Vor primi oare supliment de la stat și preoții noștri de la sate?

Începînd cu 1 ianuarie 2002, preoților catolici, reformați și evanghelici, cu parohii în comunele cu o populație sub 5 mii de locuitori li s-a majorat salariul cu 30 de mii de forinți pe lună. Suplimentul garantat din bugetul de stat se acordă de acum acestor biserici pentru munca de la sate. *Semjén Zsolt* consideră posibil ca suplimentul să fie asigurat și altor biserici, nominalizînd cultul baptist, metodist, penticostal, unitarian și cele cinci biserici ortodoxe din Ungaria. Secretarul de stat pentru relațiile cu biserica în cadrul Guvernului de la Budapesta a declarat că au început tratativele cu aceste culte. După părerea sa însă aceste biserici au foarte puțini preoți în satele sub 5 mii de locuitori. De la Prea Sfințitul Episcop *Sofronie* am aflat că

și Biserica Ortodoxă Română din Ungaria a solicitat acest supliment de stat pentru preoții din satele

noastre, dar răspuns încă nu a sosit la cererea Episcopiei noastre.

-iova-

Jaca – o biserică mică cu puțini credincioși, dar cu un preot însuflețit

Noi emoții ale elevilor de la Liceul Bălcescu

Săptămîna trecută miercuri, 16 ianuarie, a avut loc concursul elevilor de la școlile medii (OKTV) la limba și literatura română, proba scrisă. În anul acesta s-au prezentat la concurs următorii elevi: *Eva Ruja* (clasa a 12-a), *Adam Sucigan* (12), *Răzvan Moț* (12), *Monica Rocsin* (11), *Suzana Navratil* (11), *Nicoleta Ruja* (11), *Marta Cioca* (11), *Eva Petrujan* (11), *Agneta Petrujan* (11), *Erica Cora* (11) și *Roland Ruja* (11). Pentru a afla despre experiențele la acest examen, am stat de vorbă cu două eleve.

— Și anul trecut am luat parte la concursul OKTV la română, dar nu am avut prea mare succes și m-am gândit să încerc și în anul acesta — ne mărturisește *Eva Ruja*. M-am așteptat la ceva mai greu, fiindcă și anul trecut a fost destul de dificil. Olimpiada a avut două etape: prima a fost completarea unui test gramatical, iar a doua probă a avut un subiect literar. În acesta au fost date patru titluri dintre care eu am ales subiectul:

Ion de Liviu Rebreanu. Sper că am dat răspunsuri bune și de această dată voi avea mai mari succese decât anul trecut.

— Eu am luat parte pentru prima dată la acest concurs, deci a fost o noutate pentru mine. — ne spune *Marta Cioca*. Bineînțeles, am pornit în speranța că voi obține rezultate bune. Cred că toți participanții la acest concurs avem nădejdea că ne va reuși lucrarea, astfel nu va trebui să dăm examen de bacalaureat din limba și literatura română. Subiectele referitoare la problemele de limbă mi s-au părut mai grele, decât cele din literatură. La aceasta din urmă eu am ales „Însemnătatea jocurilor și șezătorilor în viața tinerilor din Ungaria”.

Ținem pumnii pentru toți colegii noștri, ca ei să ajungă la următoarea probă, la proba orală, și să aibă succes și acolo, pentru că miza și de această dată este mare: primii 5 elevi vor fi scutiți de bacalaureatul la română, iar primii trei pot intra la facultate fără admitere.

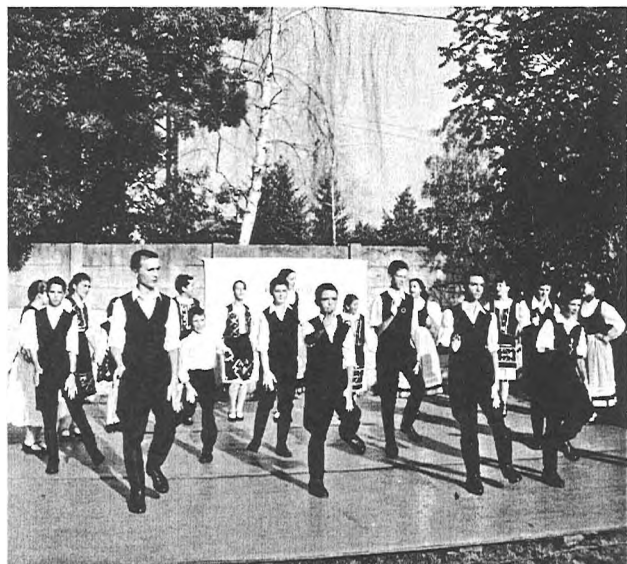
Andreea Gurzău, elevă,
Liceul N. Bălcescu

Copiii din Micherechi au dansat la Budapesta

Încă în anul trecut a început un șir de concursuri de dansuri populare în cadrul „Anului milenar” din Ungaria. Festivalul a fost lansat cu titlul Antologia dansurilor populare pentru copii și etapa actuală s-a desfășurat duminică, la 20 ianuarie, la Teatrul Erkel Ferenc din Budapes-

ta. La acest festival au fost invitați să participe și membrii echipei de dansuri populare românești de la Școala generală din Micherechi. În capitala ungară, tinerii dansatori micherecheni au prezentat dansuri românești locale.

R. R.

Elevii școlii românești din Micherechi pe scena giuliană
(fotografie din arhivă)

DIN BIBLIOTECA ELEVULUI

Legenda horei

Se zice că odată veniseră la Țepeș Vodă la judecată un boier și un țăran. Țăranul se plîngea că boierul îi răpise peticul de pământ, lipsindu-l astfel de orice mijloc de trai. Boierul se plîngea și el că țăranul e mincinos și pământul e al lui. Țepeș ascultă cu atenție. Cînd sfîrșiră, așa cum îi era obiceiul, zise:

Nu știu cine are dreptate. Pe pământ nu scrie numele niciunuia dintre voi. Să mergem acolo!

Vorba lui Țepeș nu putea fi călcată. Porniră, urmați de alai mult; toți erau dornici să vadă ce se va întîmpla. Pământul cu pricina era într-o vilcea, mic cît o palmă. Lînga el, se găsea cocioaba țăranului. De acolo înainte, cît vedeai cu ochii, moșia boierului, mare și nemăsurată. Țepeș își roti

ochii lui vulturești prin împrejurimi, după care îi spusese boierului:

— Tu, boierule, cîți copii ai?

— Nici unul, Măria Ta!

— Dar nevastă?

— Nici! Că mi-a murit.

— Ești singur. Ia cuprinde moșia ta cu brațele.

— Nu pot nici dacă aș face zece din mine!

— Atunci cuprinde peticul ăsta de pământ!

— Nu pot, Măria Ta! Și ăsta e mare pentru un singur om!

Țepeș îl privi atunci pe țăran:

— Tu ai copii și nevastă?

— Zece copii, Măria Ta, cu nevasta, a unsprezecea gură!

— Cheamă-i încoace!

Țăranul slobozi un chiot și din cocioabă apărură o liotă de copii. Venea cu ei și

nevasta țăranului. Cînd ajunseră toți, Țepeș le zise:

— Ia prindeți-vă de mîini și cuprindeți peticul ăsta de pământ!

Cei doisprezece se prinseră de mîini și izbutiră să-l cuprindă.

— Ei bine, tună Țepeș, pământul ăsta e al vostru! Vă aparține! Tu, boierule, te-ai lăcomit.

Auzind acestea, țăranul, care își redobîndise pământul, trase iar un chiot. Se prinseră din nou de mîini toți cei doisprezece, pentru a-i arăta voievodului încă odată că pot cuprinde pământul lor. Începură să se învîrtească. Întîi mai încet, apoi tot mai repede. Se născu astfel o horă. Hora bucuriei pentru dreptatea pe care le-o făcuse domnitorul.

Petre Dumitru Popescu

Din antologia poetilor români

1. Cine a spus că „doina este cea mai potrivită exprimare a sufletului român”?

Vasile Alecsandri

2. Veronica Porumbacu a tradus multe poezii din literatura maghiară. Cine sînt poezii preferați ai poetei?

Vörösmarty Mihály și József Attila

3. În anul 1901 a apărut revista literară Sămănătorul. Cine au fost întemeietorii?

Alexandru Vlahuță și George Coșbuc

4. Cine a fost prieten cu poetul maghiar Ady Endre?

Octavian Goga (1881-1938)

5. Unde s-a născut Alexandru Macedonski, și cînd a apărut primul său volum?

Craiova (1854-1920), în anul 1872 (Prima verba)

6. Care poet și nuvelist a fost redactorul revistei Viața între anii 1893-1896?

Alexandru Vlahuță (1858-1919)

7. Care poet și-a pierdut viața de tînr într-un accident în anul 1956?

Nicolae Labiș (1935-1956)

A. Crișan

Publicații de-ale noastre

1	2	3	4	5	6		7	8	9
10								11	
12				13			14		
	15		16		17	18			
19		20				21			
22	23				24				
25				26			27	28	
29			30						
		31					32		33
								34	

ORIZONTAL: 1. Revistă socială, culturală și istorică 7. Numele mic al lui Adam 10. Diletanți, neprofesioniști 11. Folosire 12. Ramură sportivă, tragere la țintă 13. Așa e! 14. ...Tolstoi 15. Domol, liniștit 17. Dialog — nesfîrșit! 20. Nun — la noi nănaș 21. Metal greu 22. Așezare umană 24. Iacă — mai pe scurt! 25. Marcă de motocicletă 27. Ăla-i încurcat! 29. VB 30. Școlar 31. Lac în Asia 32. Animal domestic cu copite 34. Al doilea sunet muzical

VERTICAL: 1. Cu lățime 2. Smerit 3. Matroz 4. IT 5. Înnodătură 6. Oraș de pe malul Mureșului 8. Luptă între două persoane (pl.) 9. Revistă de etnografie și folclor 14. Limesc, nebisericesc (fem.) 16. Dări de viață 18. Marcă de mașină 19. Revista românilor din Seghedin 23. Deținut, sclav 24. Verighete 26. Meșter care lucrează cu lut ars 28. Jale, tristețe 31. Simbolul chimic al aurului 33. Jumătate din leac!

(ah)

Rînduri mici despre oameni mari

Gheorghe Țițeica

(1874–1938)

Pentru epoca în care a apărut în matematica românească, Gheorghe Țițeica a avut un rol deosebit. După ce-și face studiile în țară, luîndu-și licența în matematici la Universitatea din București, pleacă la Paris unde-și susține la Sorbona, în 1899, teza de doctorat.

Țițeica a funcționat ca profesor de geometrie analitică și superioară la Universitatea din București, iar mai târziu și ca profesor de analiză superioară la Școala Politehnică din București.

A ținut, de asemenea, în 1926, 1930 și 1937 lecții la Facultatea de Științe de Paris, ca profesor agreat. A fost membru al Academiei Române și al Academiei de Științe din Maryland (SUA). Doctor honoris causa al Universității din Varșovia. Cele mai importante lucrări de matematică ale lui Țițeica sînt din domeniul geometriei diferențiale.

Țițeica este, de fapt, unul dintre creatorii geometriei centroafine, în momentul cînd geometria nu începuse încă a se despărți în discipline.

În teza sa de doctorat „Asupra congruențelor ciclice și asupra sistemului triplu conjugate”, a studiat sistemele triplu conjugate, avînd în vedere, în special, o clasă de astfel de sisteme care se apropie cel mai mult de sistemele ortogonale.

Țițeica a descoperit o nouă clasă de suprafețe pe care în memoriul „Sur une nouvelle classe de surfaces”, o numește clasa suprafețe-

lor S , care sînt cunoscute azi fie ca suprafețe Țițeica, fie ca sfere afine. Imediat după aceasta descoperire, Țițeica a studiat amănunțit aceste suprafețe S , arătîndu-le diferite proprietăți. De exemplu, el a demonstrat că o suprafață S se transformă prin polare reciproce în altă suprafață S ; sau că dintr-o suprafață se pot deduce alte suprafețe S printr-o clasă de transformări depinzînd de 4 constante arbitrare.

Caracteristic în toată creația de geometrie a lui Țițeica este faptul că deși structura raționamentului său este analitică, obiectul final al cercetării este geometric. În ultima parte a vieții sale, Țițeica se preocupa de probleme privind transformările conforme. Iar ultimul său memoriu publicat „Mouvements à un paramètre d'un solide”, studiază geometria mișcărilor cu un parametru al unui solid, problemă care revine la clasificarea curbilor pătrate corespunzătoare acestor mișcări. Opera lui Țițeica a fost dusă mai departe de geometrii români ca Gh. Vîrinceanu, Ilie Popa, F. Marcus și alții.

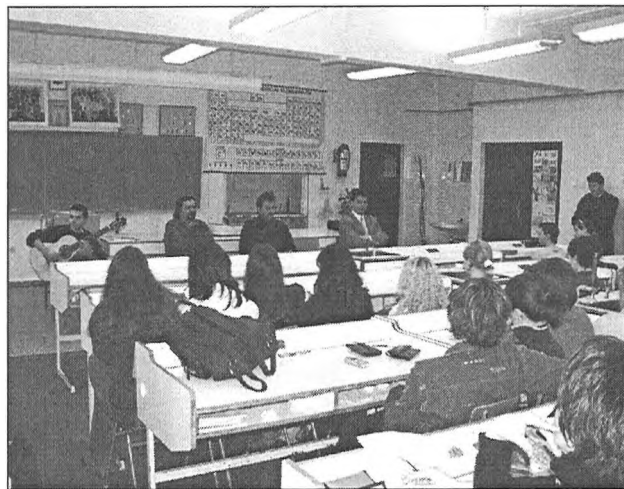
Eminescu a fost sărbătorit la orele de literatură română

„Cine dintre voi nu s-a gîndit măcar o dată, mai ales atunci cînd a fost îndrăgostit, să scrie poezii?” – întrebarea retorică a fost adresată elevilor de la Liceul Românesc din Giula, în cadrul unui spectacol literar, ținut exact în ziua de 15 ianuarie, data cînd cu 152 de ani în urmă a văzut lumina zilei cel mai mare poet român, Mihai Eminescu. În această zi, elevii școlilor generale din Chitighaz și Micherechi, respectiv cei de la Liceul Bălcescu, au putut simți într-adevăr că 15 ianuarie e o zi de sărbătoare.

În cadrul orelor de română, ei au avut ocazia să asiste la un recital de poezii eminesciene, interpretate de Ion Vodiceanu și Adrian Șimon, și cîntate la chitară de George și Adrian Popovici din Săvîrșin. După prezentarea unor date biografice importante din viața lui Mihai Eminescu, cele mai frumoase poezii, ca „Floare albastră”, „Scrisoarea a III-a”, „Pe lîngă plopii fără soț” etc., au învîluit într-o atmosferă festivă cele 45 de minute ale orei de literatură română.

Intenția organizatorilor, a Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Arad și a Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, a fost ca în ziua de 15 ianuarie elevii școlilor românești să simtă că această este o zi însemnată în viața tuturor românilor.

- iova -

În centrul atenției liceenilor

Artiștii din Săvîrșin și Arad

Elevii școlii din Micherechi

LABIRINT

Ajută-l pe arheolog să aleagă drumul cel mai scurt spre osul de dinozaur. Trasează drumul cu un creion colorat.

Daniel Negrea,

profesor

Descoperiri, invențiuni, începuturi

Almanahul – 1469, Viena
Ateneul – 37, Caligula
Academia – 389, Platon
Biliardul – 1475, Franța
Biserica – 270, Imperiul Roman
Boxul – 66 a. C.
Briciul – 4000 a. C.
Bufetul de sufragerie – 1790
Busola – 2637 a. C., Hoang Ti
Cămașa cu mînci – 1150
Cărămida – 3800 a. C.
Casele de bani – 1824 Fichet
Ciorapii – 600
Dicționarul – 1095, Suidas
Fabricarea hîrtiei – 123, China

Furculița – 995, Italia
Ghetele – 1250
Ghetele cu elastic – 1831
Grădina cu copii mici – 1848, Fr. Fröbel
Ibricul de cafea – 1652
Liceul – 334 a. C., Atena
Luleaua (pipa) – 1560, J. Nicot
Mănușile – 1200
Notele muzicale – 1010, Italia
Paravanul – 1573
Patinele – 1880, Axel Paulsen
Penița de metal – 1780, Samuel Harrison
Șahul – 2000 a. C./ Europa – 965
Teatrul – 400 a. C., Grecii

- mt -

Pensionarii vor să se întâlnească în mod regulat

Clubul Pensionarilor Români din Giula s-a înființat cu aproape o lună în urmă. Cei 36 de fondatori mai în vârstă au hotărât să se întâlnească în fiecare săptămână, în ziua de vineri, între orele 15.00–18.00, la sediul Autoguvernației pe Țară a Românilor din Ungaria. Prima întâlnire s-a desfășurat la 11 ianuarie, la care președintele clubului *Gheorghe Marc* ne-a vorbit și despre planuri concrete de viitor.

– Clubul pensionarilor poate fi un loc plăcut pentru oricine. Întîlnirile noastre din fiecare săptămână, nu sînt obligatorii, nu avem programe concrete. Fiecare avem posibilitatea să jucăm cărți, să discutăm cu prieteni, cunoscuți cu care nu ne-am întîlnit de mult. Se pot citi publicații ale românilor din Ungaria sau din România, dar eventual cine vrea se poate uita și la seri-

alele televizate. Important este ca să se simtă bine toată lumea. Bineînțeles, am vrea să facem și programe mai serioase, ca de exemplu invitarea unor scriitori, poeți români sau persoane din conducerea instituțiilor românești din această țară. Chiar și noi am plănuțit excursii la instituții românești din Budapesta, Seghedin sau de aici din Giula.

La concret am plănuțit pentru anul 2002 două excursii: vizitarea instituțiilor din Budapesta, și o altă vizită la Porțile de Fier din România. Din păcate, nu am putut anunța toți pensionarii din loc, pentru că nu le știm adresa sau numărul de telefon, dar așteptăm cu mult drag pe oricine.

– Ce poate însemna un astfel de club pentru membrii lui? – am întrebat de la doi participanți.

Cugetări despre vîrstă

În tinerețe, cînd stările sufletești sînt vii și multe, timpul trece plăcut și încet, așa că, privind îndărăt la o distanță de cîțiva ani, îți pare o eternitate. La bătrînețe, cînd stările sufletești nu mai sînt vii și se rarefică, timpul trece anevoie și totuși atît de repede, încît, privind înapoi, lucrurile de acum zece ani îți par că s-au petrecut ieri. Așadar natura, pîrtinitoare cu tinerețea și ostilă bătrîneței, îi ia acesteia totul, îi dă celeilalte totul!

***

Cineva își zicea adeseori: La cincizeci de ani tu ai rămas tot cum erai la cinci ani: un copil grav, care umblă după năluce.

G. Ibrăileanu

***

Părul alb e lucru mare pentru cine vrea să știe / Și a ști să-l porți e poate cea mai grea filozofie.

Al. Vlahuță

***

Viața sufletească a omului ajuns la adîncă bătrînețe se reduce încetul cu încetul la dulcile amintiri din copilăria sa și a copiilor săi: de aceea bătrînețile sînt atît de adeseori senine.

I. Slavici

***

Unii bătrîni ar lăsa bucuros tinerilor sarcina onorabilă de a reprezenta bătrînețea lor.

N. Iorga

Ana Gaál: – Personal trăiesc singură, așa că mă bucur că îmi pot petrece timpul alături de prieteni. Aici trece mai repede timpul. Cred că bărbații vor veni mai des aici, pentru că pot juca cărți, iar pentru femei rămîn discuțiile și serialele. Sînt destul de sociabilă. Poate la început nu vom fi așa de mulți, mai ales femeile, dar trebuie să-i înștiințăm mereu și pe alții.

Ioan Munteanu: – Eu în primul rînd de aceea vin la club pentru că acasă nu pot vorbi românește, deoarece soția nu vorbește această limbă, iar fata e la Budapesta. Aici este un alt mediu. Ne întîlnim cu cunoscuți, cu colegi. După ce în 1953 am dat examenul de bacalaureat la Liceul românesc, ne-am întîlnit cu foștii colegi doar de 2 ori, însă poate ne vom mai strînge aici. Din păcate nu prea am ținut legătura, numai cu cîte unul dintre ei. Aceste întîlniri ne înviorază sufletul și ne și răsuflăm de probleme, de boli. Voi veni totdeauna cînd pot, deoarece timp liber am destul.

Rita Ruja

Octavian Goga

Casa noastră

Trei pruni frățini, ce stau să moară,
Își tremur' creasta lor bolnavă,
Un vînt le-a spînzurat de vîrfuri
Un pumn de fire de otavă.
Cucuta crește prin ogradă,
Și polomida-i leagă snopii...
– Ce s-a ales din casa asta,
Vecine Neculai al popii!...

De pe pereții-ngălbeniți
Se dezlipește-n pături varul,
Și pragului îmbătrînit
Începe-a-i putrezi stejarul;
Iar dacă razele de soare
Printre șindriile facu-și cale,
Văd sporul pinzei de pîianjen
Și-nfiorate mor de jale.

Cum dorm acum de mult pierdute
Sub vreacurile stinse-a vetrii
Poveștile-nșirate seara
De-ațitea cuscre și cumetri;
Cum tremură cenușa aspră,
Ce-nfiorați îmi par cărbunii
De vraja care-o mai păstrară
Din cîte povesteau străbunii...

Înfipt în meșter-grindă, iată-l,
Răvașul turmelor de oi,
Șireagul lui de creștături
Se uit-ațit de trist la noi.
Îmi duce mintea-n alte vremi
Cu slova-i binecuvîntată.
În pragul zilelor de mult
Parcă te văd pe tine, tată.

Și parc-aud pocnet de bici
Și glas stăruitor de slugă –
Răsare mama-n colțul surii,
Așază-ncet merindea-n glugă...
Înduioșată, mă sărută
Pe părul meu bălan, pe gură:
„Zi Tatăl nostru seara, dragă,
Și să te porți la-nvățătură!”

Și uite-mi trec pe dinainte
În rînduri-rînduri toate cele,
Orașul înnegrit de fumuri
Și toate plînsurile mele.
Cum m-am făcut apoi cuminte
Cu vremea ce înainta,
Și m-am trezit pe nesimțite
Că-mi zice satul: „Dumneata...”

Și cîtor strigături la joc
Țineam cu glasul meu ison,
De cîte ori am spus povestea
Lui Alexandru Machidon.
Și ca un cîntec, cum s-a stins
Frumoasa mea copilărie –
Și dragostea de două veri
Cu fata popii Irimie...

Cu valul vremilor ce curg
Ațitea cîntece s-au dus,
Și valul vremilor ce curg,
Ațitea cîntece-a răpus...
Eu vă sărut, păreți străbuni,
Pe varul alb, scobit de ploaie...

De ce-ți ștergi ochii cu cămașa –
Ori plîngi, vecine Niculaie?...

Luceafărul, Budapesta,
1 aug. 1903

„Mi-aș dori să-mi văd scrierile culese într-un volum”

Convorbire cu Mihai Mocan din Aletea despre greutățile vieții și despre bucuria creației

Cine ar fi crezut că este printre noi cineva, a cărui scrisoare umoristică a fost prezentată de Bajor Imre, unul dintre cei mai îndrăgiți umoriști ai țării? De mă credeți ori ba, este vorba despre *Mihai Mocan* din Aletea.

– M-am născut în anul 1952 la Aletea, din părinți plugari nu prea înstăriți. După ce am terminat școala generală în satul meu natal, am învățat la Șercad (1971) crescătoria de animale. După terminarea școlilor, am făcut armata. Apoi am lucrat la cooperativa agricolă, fiind crescător de animale. În 1974 m-am însurat. Între timp am învățat și o altă meserie și am devenit zugrav. Cu nevasta ne-am mai ocupat și cu îndoparea și îngrășarea găștelor, dar am mai făcut și naveta la Giula, lucrând la Combinatul de carne. Din 1995 am fost pensionat pe motiv de boală. Avem doi fii, o fiică și doi nepoți, de care sînt tare mîndru. Dar aici trebuie să pomenesc un lucru pe care nu vreau să-l tăgăduiesc: mult timp am băut foarte mult, am consumat mult coniac, bere și alte spirtoase, iar la un moment dat am devenit alcoolic. În 1990 corpul meu nu a mai suportat excesul de alcool și am făcut o gravă intoxicație. De atunci am început o hotărîtă luptă împotriva alcoolului. Iar din

1997 am început să scriu. Mai ales mi-am scris ideile, impresiile despre momentele mele de demență, de robie a alcoolului. Dar am mai scris și despre posibilitățile de vindecare a acestei stări. Pînă la urmă m-am trezit cu sute de pagini scrise despre și împotriva otrăvii numite alcool.

– Și cum ați început să scrieți poezii și chiar nuvele?

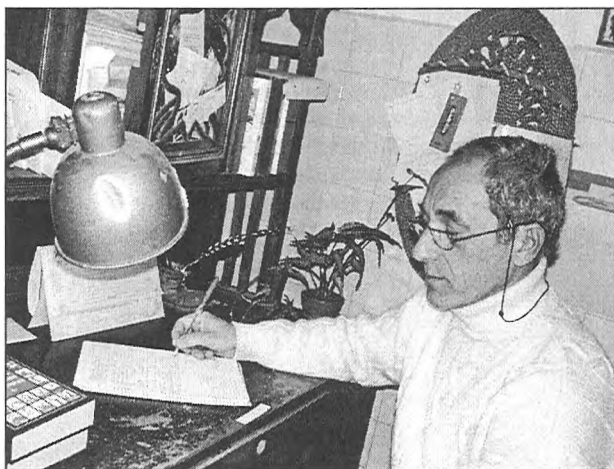
– Deseori mă trezeam noaptea. În orele de insomnie, mă așezam la masa din bucătărie și începeam să scriu. Mai întîi poezii și proză scurtă, apoi scrieri mai lungi. Iar de cînd am primit un calculator, de atunci „aștern pe hîrtie” gîndurile mele cu ajutorul computerului.

– Ce a zis familia despre această pasiune?

– Bineînțeles, s-au bucurat foarte mult. Mai ales cînd au văzut că o dată ce am început să scriu, am încetat să mai beau. Iar pe deasupra, le-au plăcut cele scrise de mine. Tare s-au mai distrat și ei.

– Am aflat că mai multe scrieri au fost prezentate și la radio.

– Așa e. Dar al mai mîndru sînt de faptul că în 1998, în sala de marmură a radioului din Budapesta, umoristul Bajor Imre a făcut lectura schiței mele „Pronostic din salonul alcoolicilor”. Dintre mii de scrieri umoristice de amatori,

tocmai a mea, și încă cîteva, au fost prezentate și în public.

– Tot în 1998 a fost prezentată la radio, într-un serial, scrierea ta „Lökötök”. Despre ce este vorba în această năvelă?

– Este un fel de autobiografie, întîmplări vesele din copilărie. De fapt, este oglinda vieții mele începînd de

la divorțul părinților mei pînă la moartea lor. Atunci s-au petrecut cele mai importante momente ale vieții mele. În încheierea scrierii mi-am scris cea mai importantă „sentință”: „Familia nu mi-o abandonez niciodată, în nici un caz. Copiii mei, care nu au nici o vină că s-au născut, să nu știe niciodată, cît de rău e să crești fără părinți!”. Și sînt

mîndru că regizorul a declarat că nuvela aceasta se poate compara cu scrierile lui Móríc Zsigmond...

– Am aflat că mai multe scrieri au fost prelucrate și emise la radio. Ce a apărut sub formă tipărită?

– Deocamdată încă nimic. Doar în „Kristály” au apărut cîteva poezii. Dar mai multe edituri, cum este Tevan din Bichișciaba și Móra din Budapesta, mi-au făcut promisiuni, deși pînă acum nu s-a realizat nimic din acestea. Deci, visul meu e să-mi văd o dată scrierile culese într-un volum.

– Românește nu scrii?

– Din păcate, nimic! Eu n-am umblat la școală românească, deci nu știu să scriu, știu doar să vorbesc în graiul învățat de la moși-strămoși. Ar fi bine ca cineva să le traducă, să poată fi citite și românește. Poate că o dată se va angaja cineva la munca aceasta...

În grai viu

Am citit că...

Io nu-m aduc aminte d-așe iarnă grea ce dîn anu aista. Da' cred că nici alți nu pre. Nu zîc că mai dădămult n-or fost friguri mare și neauă pînă-n brîu, numa că atunci oamenii or fost mult mai săraci și în privința hanelor, și în privința lăcășurilor ș-așe. Poate d-aceie gîndim amu că și pă vremuri or fost ierni mai grele și mai friguroasă, numa ca io le cred și la meteorologi, care spun că, dă pildă, în cii o sută dă ani trecuț n-am avut încă așe lună rece pă cum o fost în luna trecută, adecă în dețembrie. Ii dirept că, în parte noastă, neaua pîn-amu n-o fost păstă măsură dă mare, da' în altele părț și dîn asta li s-o ajuns la unii, dă nici dîn lăcășuri n-or putut ieși.

Numa că cu frigurile mare și dețurile or fost – și mai sînt și amu – dăstul dă periculoasă. Dăspră asta s-o putut convinge și vecinu-mneu, Ciorba, cînd, în marța trecută, s-o pus pă bițicli să margă la fatăsa pă vedere, apu la podu cel mic, p-on urcuș și mai mic, așe o alunecat ș-o picat că ș-o rupt on picior. Pă cît dă iute o vinit baiu, tăt așe dă iute l-or dus cu mașina la ișpital la Jula. Io numa sara tîrziu, cînd o vinit acasă Nelu, dă la iel am aflat dă tătă treaba asta. M-am mnirat io că on om bătrîn, cum îi și vecinu-nost – iel la anu a-mplini optzăci dă ani – cum dă n-o putut rămîne acasă în sobuța lui călduță... No, bogăt și dăstul că ne-am vorovit cu Nelu că duminecă om mere să-l videm, că la noi asta-i suca. Așe o și fost.

Ne-am pus în mașină, și păstă on sfert dă ceas am și ajuns la Jula. Numa

că la ișpital d-abde l-am aflat pă Ciorba vecinu, că haba l-am cotat noi la secție rănîșilor, c-acolo tâte paturile or fost ocupate, da' nici apălăițale nu ne-or știut spune că inde l-or fi dus, dăuarece atîte accidente or fost în săptămîinele trecute, dă acolo-i duc pă amărîfi rănîș inde mai sînt locuri goale. Bine-nțales că pînă la urma urmii l-am aflat noi pă vecinu nost, ne-am dat la voarbe, mai bine spus: l-am pus să ne povestească că cum i s-o-nțimplat năcazu cu bițicli, – că și asta așe să cuvine. Apoi am trecut și la altele, pîntră care o vinit voarba și dă uișagurile pă care amu are vreme să le citească, dîn care și mie m-o dat on vrv întreg, să am dăspră ce scrie. D-ancă și la acie m-o sfăiut că tumna dăspră iarna asta nămnioasă ar trebui să scriu și io, arătîndu-m cîteva scrieri dăspră frigu ce tămbălește în țările dă cătă-n răsărit, cu oameni îndețat ș-așe.

Vinind acasă, în mașină, io m-am pus să citesc. Numa că tumna dă așe o știre am dat în care nu dă iarna grozavă să scrie, ce dăspră focurile dă păduri dîn Australie, dă pagubele d-acolo, dă căldura năcruțătoare, dă lupta omului cu puterile naturii. Cînd am gătă cu scriere asta, am pus uișagu jos și m-am pus întrebare: Uare tâte-s în regulă pă pămîntu nost, dă tumna așe s-o înștimbat mărșu vremurilor? Și că uare nu noi, oamenii sîntem vinovaț și în privința asta? Cine ști...

Vă dorește sănătate cît mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

FOTODOCUMENTAR

Călăreți din Aletea
(Din arhiva lui Gh. Petrujan)

Caragiale

Înțeles în cele mai diverse chipuri, cum se întâmplă cu toți marii scriitori, Caragiale este în literatura română, în primul rând, un autor clasic, nu numai pentru că reprezintă o permanență și se studiază în clasă, ci pentru că e un moralist, un observator al umanității pe latura morală, și un caracterolog, Molière al nostru. Dramaturgul e un umorist. Nu-și ura eroii, cum a mărturisit către cineva afectînd, nu voia să-i moralizeze și să-i îndrepte, îi ironiza îngroșîndu-le trăsăturile spre a provoca hazul.

DESPRE LIMBĂ

Rezumînd cele de mai sus, zic: condiția esențială a operei de artă este insuflarea pe care nu i-o poate da decît talentul. Fie de orice școală, de orice gen, de orice dimensiune și proporție, aibă tendință sau nu, urmărească sau nu vreo teză – dacă e insuflată de un talent, opera va fi și va trăi, puțin importă cît; o clipă, un veac, ori mai multe. Oricît va fi trăit, dacă a trăit e destul. Între a nu fi și a fi, e o nemărginire, față cu care deosebirile de durată a ființelor sînt reduse la nimic.

***

Dragii mei! Să nu uităm niciodată că semnele scrisului nostru sînt roadele gîndirii noastre, cu multe necazuri și răbdare cucerite de străvechii noștri părinți. Să fim cu ele stăpîni severi, dar și cumiți și omenoși! Să nu le cruțăm cînd trebuie să ne slujească, dar nici să le punem cu d-a sula la slujbe nepotrivite cu puterea lor – căci în amîndouă cazurile trădăm egal interesul nostru propriu, păgubind intenției gîndirii noastre... Și mai stăruitor vă rog luați cu dinadinsul aminte la punctuația mea; păstrați-o cu toată scumpătatea...

(Despre literatură)

Ion Luca Caragiale (1852-1912)

● **1852** La 30 ianuarie s-a născut la Haimanale Prahova I. L. Caragiale, fiul lui Luca (secretar al Mănăstirii Mărgineni) și al Ecaterinei Caragiali. Astăzi satul poartă numele marelui dramaturg.

● **1859–60** Primul an de școală, la Ploiești. Deprinde scrisul și cititul de la părintele Marinache și dascălul Haralambie, de la Biserica Sf. Gheorghe. Tatăl devenise avocat la Ploiești.

● **1860–61** Băiatul urmează cursurile clasei a II-a la Școala Domnească nr. 1 Ploiești.

● **1862–64** La aceeași școală, îl are ca învățător pe Bazil Drăgoșescu, despre care păstrează amintiri frumoase, între care și vizita emoționantă a lui Cuza Vodă. Obține certificatul de absolvire a cursului primar.

● **1864–67** Frecventează Gimnaziul „Sf. Petru și Pavel” Ploiești.

● **1867–68** Biografia afirmă că ar fi urmat clasa a V-a liceală la București, unde se mutase familia.

● **1868–70** Urmează cursul de mimică și declamație, ținut la Conservatorul din București de Costache Caragiali, unul din unchii săi, autor dramatic și actor.

● **1870** La 18 ani, este copist la Tribunalul Prahova, după dorința bătrînului său tată, care decedează bolnav de idropizie. După înmormîntarea tatălui, Ion Luca părăsește această funcție și este destituit. Rămîne singurul susținător al mamei sale Ecaterina și al surorii sale Lenci (cu 3 ani mai tînără).

● **1871–72** Sufler și copist la Teatrul Național din București.

● **1873–75** Începe cariera de gazetar în revista Ghimpele.

● **1875–76** „Girant responsabil” la ziarul Alegeătorul liber.

● **1876–77** Redactor al Claponului. Cu F. Damé editează ziarul Națiunea română.

● **1878** Colaborează la Timpul, avîndu-i colegi pe Eminescu și Slavici. Traduce din franceză tragedia în versuri Roma învinsă de Al. Parodi, reprezentată la 21 mai pe scena Teatrului Național București. Tot în mai, participă pentru prima oară la o întrunire a Societății Junimea. În toamnă, T. Maiorescu îl ia la Iași, pentru a citi piesa O noapte furtunoasă.

● **1879** La 18 ianuarie – premiera comediei O noapte furtunoasă la Naționalul bucureștean. Face o călătorie la Viena.

● **1881–83** Este revizor școlar pentru județele Neamț-Suceava și apoi Argeș-Vâlcea.

● **1884** La 13 noiembrie, premiera capodoperei sale dramatice O scrisoare pierdută. Funcționar al Regiei Monopolurilor.

● **1885** Premiera comediei D-ale carnavalului. Este profesor suplinitor la Liceul „Sf. Gheorghe” din București. În Convorbiri literare apare studiul Comediile d-lui Caragiale semnat de Titu Maiorescu. Se naște Mateiu, fiu natural al Mariei Constantinescu, recunoscut de I. L. Caragiale.

● **1886** „Omul fără noroc” intră în zodia îmbogățirii. Moare în Capitală verișoara primară a mamei sale, Ecaterina Momolo, bătrînă cu avere. Urmează un lung proces pentru moștenire, între urmași.

● **1887** Tipărește la Sibiu cartea Roma învinsă, tradusă de Caragiale.

● **1888–89** Director general al teatrelor. Stăruințele sale nu sînt apreciate de oficialități și demisionează. Moare mama sa Ecaterina Caragiale (73 ani), din familie rămînînd numai el și soră-sa Lenci. La editura Socec, îi apare volumul Teatru. Se căsătorește cu Alexandria Burelly, fiica arhitectului Gaetano Burelly. Călătorie în Italia.

● **1890** Premiera dramei Năpasta la Naționalul bucureștean.

● **1891** Apar volumele Teatru și Năpasta, învinuite de imoralitate și respinse de la Premierul Academiei.

● **1892** Intrînd în conflict cu junimiștii, ține conferința Gaște și găști literare, la Ateneu. Apare volumul Păcat..., O făclie de Paște, Om cu noroc (3 romane).

● **1893** Scoate prima serie a Moftului român, cu A. Bacalbașa. Se naște al doilea fiu, Luca Ion, viitorul poet. Deschide prima sa berărie, scandalizîndu-i din nou pe adversari.

● **1896** Publică volumul Schițe ușoare. Scoate pentru scurt timp Epoca literară, cu St. O. Iosif (secretar de redacție). Solicită direcția Teatrului Național din Iași, dar este refuzat de primarul N. Gane.

● **1897** Apar volumele sale: Schițe și Notițe și fragmente literare.

● **1899** Este numit registrator la Regia Monopolurilor Statului.

● **1901** Caragiale este sărbătorit la Ateneul Român cu prilejul împlinirii a 25 de ani de activitate literară. B. Delavrancea și Tache Ionescu îl elogiază, primind o pană de aur. Apare volumul Momente. La 1 aprilie, își pierde slujba de la Regia Monopolurilor și scoate a doua serie din Moftul Român. Este epoca procesului de calomnie intentat lui Const. Al. Ionescu-Caion, un psihopat care publicase în Revista literară două articole în care Caragiale era învinuit că a plagiat piesa Năpasta după un fictiv autor ungur, István Kemény.

● **1902** Prietenul său Barbu Delavrancea pledează strălucit la Procesul Caion pentru Caragiale și gazetarul mincinos este condamnat în lipsă. Pînă la urmă Caion a fost achitat. Altă lovitură împotriva lui Caragiale: volumul Momente este respins de comisia de premii a Academiei.

● **1904** Atacat mereu de adversari, respins de la premiul Academiei, Caragiale nu-și mai găsește locul la București. De aceea, împreună cu familia face o călătorie în Italia, Franța, Germania. Acum îi revine partea din averea moștenită.

● **1905** Se stabilește cu cei dragi la Berlin, într-un exil de bună voie. Face proiectul noii comedii Titirică, Sotirescu & Co, dar n-o va termina niciodată. Teatrul îi aduse, personal, numai necazuri.

● **1907** Păstrează legăturile cu prietenii din țară, fiindu-i dor de plaiurile natale. Publică pamfletul 1907, din primăvară pînă-n toamnă. Reface bunele relații cu Titu Maiorescu, pe care îl învinuise de falsificarea textelor lui Eminescu.

● **1908** Publică în trei volume, la Editura „Minerva”, Opere complete. Deși în ultimii ani de viață s-a stabilit la Berlin, face cîteva călătorii în vatra românească, inclusiv la București.

● **1909** Apare Kir Ianulea în Viața românească.

● **1910** Publică volumul Schițe nouă, care cuprinde schițe și povestiri scrise în ultimii ani de muncă literară.

● **1912** Împlinește 60 de ani de viață și e tot la Berlin, departe de țară. Președintele Societății Scriitorilor Români, Emil Gârleanu, îi propune sărbătorirea la București. Dar Caragiale are motive să refuze această sărbătoare, expediind delicatului său prieten o telegramă, în stil caragialesc.

● La 9 iunie, I. L. Caragiale moare pe neașteptate la Berlin și, mai apoi, corpul său este adus la București. Astăzi își are mormîntul la Cimitirul Bellu, nu departe de Eminescu.

Rămânând la comparația anterioară („detașament”) ca figură de stil, folosită cu scopul reliefării dificultăților de pornire (de punere în mișcare) și a rolurilor personajelor care au contribuit în mod direct și distins la depunerea bazelor emisiunilor în limba română, în cele ce urmează voi reda, în termeni tehnici actuali, distribuția ambelor debuturi: a./ conducător al studioului de radio din Szolnok – *Palatinus István*, șef al studioului de televiziune din Seghedin – *Regős Sándor*; b./ editor responsabil (în ambele locuri) – *Petru Silaghi*; c./ redactor responsabil (la ambele emisiuni) – *Alexandru Hoțopan*; d./ redactor și realizator (în ambele cazuri) – *Ștefan Frățean*.

Sarcinile au fost împărțite, în ordine cronologică, după cum urmează:

– Petru Silaghi, ca promotor al realizării deciziilor luate de organe-

EMISIUNI ÎN LIMBA ROMÂNĂ LA RADIO ȘI LA TELEVIZIUNE (2)

Primul generic al Ecranului

re, prelucrare și prezentare ale materialelor introduse în ambele programe.

Imagine din studio

le de conducere ale UDRU, a făcut toate demersurile necesare spre autoritățile competente de stat ca emisiunile românești să-și poată începe activitatea, revenindu-i și sarcina de a coordona și supraveghea faza de pregătire și pornire a acestora;

– șefii studiourilor autorizate, *Palatinus István* și *Regős Sándor*, în posesia aprobărilor obligatorii, din fonduri financiare asigurate de bugetul Ministerului Culturii, au pregătit – fără întârzieri și la nivelul așteptat – cadrul necesar inaugurării emisiunilor atât în ceea ce privește personalul subsidiar/complinitor, cât și vizând garantarea aparaturii tehnice care trebuia să asigure funcționarea mini-studiourilor emisiunilor românești;

– subsemnatul, propus de editorul responsabil, a fost numit la radio în funcția de lector superpus („szuper-lektor”), la televiziune ca „expert” („szakértő”), având împuternicirea de a întocmi – de la A la Z – scenariul primelor programe transmise în limba română, inclusiv sprijinirea, supravegherea și dirijarea întregii activități de aduna-

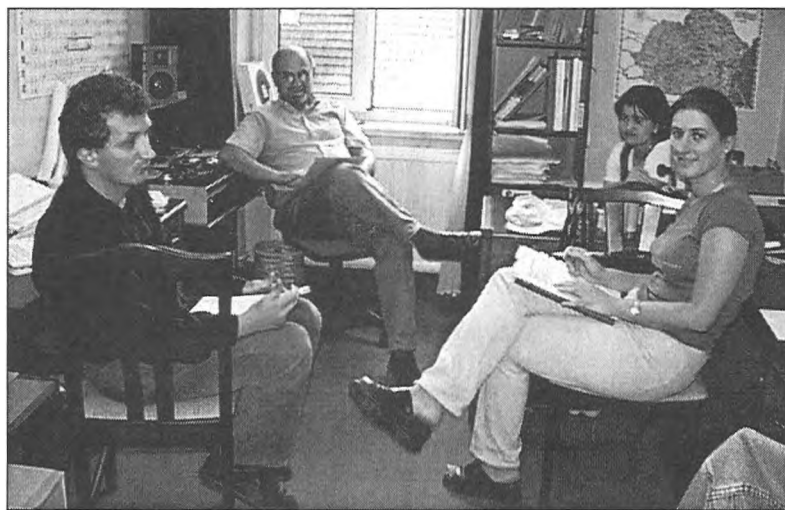
(Numai pentru a explica unele detalii ale celor două debuturi, sub semnul contribuției mele personale, țin să menționez că eu am ales, de pildă, *semnalul* la radio – sunetul convențional de recunoaștere a emisiunii noastre – având ca fundal sonor un crîmpei din *Dansurile românești* ale lui Bartók, respectiv eu am schițat primul generic – partea introductivă a programului nostru televizat, în care a fost introdus titlul, numărul și data emisiunii pe un desen purtător al unei anumite semnificații, în cazul nostru un simbol al unificării a două națiuni.)

Realizatorului acestor programe îi revenea obligația colecționării informațiilor de pe teren, prelucrarea și realizarea acestora în diferite genuri jurnalistice (știri, interviuri, note, reportaje, comentarii, prelucrări cultural-folclorice din fond propriu, respectiv general-românesc etc).

(Start al emisiunilor române la televizor: „Iată că în scurt timp după trecerea la apariția săptămînală a organului de presă Foia

noastră, și abia la un an și ceva după difuzarea sistematică a emisiunilor în limba română la radio, gama mijloacelor de comunicație în masă s-a completat cu cel mai modern și eficient sistem tehnic care va fi pus în slujba păstrării și dezvoltării celor mai valoroase tradiții progresiste ale grupului nostru etnic de limbă românească... Redăm schema acestui prim program, printre altele și pentru faptul că toate emisiunile de viitor vor fi realizate pe baza unei scheme asemănătoare sau aproape similare: Cuvînt de salut; știri; informații din viața cotidiană a naționalității române; aniversarea clubului din Băntania; dansuri populare din Micherechi...” Fn. 23 aprilie 1982, p. 1)

Revenind la lucrarea menționată în introducere, autoarea într-un loc constată: „Din 1988 a fost evident că schimbările din viața politică vor influența și viața românilor din Ungaria. Tonul emisiunilor devine tot mai deschis, mai critic. Reportajele despre problemele noastre interne au fost mai obiective. Această atitudine n-a fost primită însă fără rezerve de toți liderii români ai timpului. S-a întîmplat ca, de ex., colaboratorilor redacției Foii Românești, redactorul-șef le-a interzis să colaboreze cu singurul jurnalist român de radio și TV din Seghedin.” (Op. citată, p. 8). În acest pasaj găsim două greșeli, una de formă – în anul amintit foia noastră încă

Adam Bauer, Petru Cîmpian, Anamaria Brad și Eva Iova, colectivul de redacție în 2000 (Absentă din fotografie: Iulia Kaupert)

era Foia noastră și nu Foia Românească – alta de conținut, deci cu o pondere mult mai mare, la care răspunsul meu categoric: eu, în calitate de redactor-șef al săptămînalului românesc, niciodată nu i-am interzis nici unui coleg să conlucreze cu redactorul Ștefan Frățean! Dimpotrivă! Încă de la primele emisiuni radiofonice și televizate, mereu mi-am îndemnat colegii să-l

Coperta broșurei aniversale

sprijine pe redactorul celor două emisiuni, și mi-a părut rău – și-mi pare rău și de-atunci – că majoritatea angajaților redacției noastre giulane nu s-a angajat la muncă în plus, deși aveau timp liber nelimitat, în timpul deplasărilor pe teren ar fi putut culege și prezenta materiale sonore din abundență, munca lor era plătită, iar practicarea profesiei „suplimentare” le-ar fi îmbogățit și cunoștințele din domeniul jurnalisticii, cu precădere însușirea și exersarea vorbirii pe viu. Căci și atunci am avut noi pe la redacție colegi care n-au excelat în cele ale cunoașterii limbii române la un grad corespunzător postului pe care-l ocupau...

În încheiere, să-mi fie permis să atrag atenția asupra faptului că în anul 2002, la 29 aprilie, se vor împlini 20 de ani de la debutul Ecranului nostru, eveniment care, sper, va fi onorat (și) cu cel puțin o modestă broșură comemorativă, al că-

rei redactor (sper) va fi mult mai atent vizînd evocarea evenimentelor de pionierat. Apoi mai sper că publicația va fi introdusă de un preambul mai obiectiv, și că acest cuvînt înainte va fi urmat de un studiu lipsit de prejudecăți, în care vor fi luate în considerație și cîteva dintre mențiunile selectate în actuala mea evocare.

Alexandru Hoțopan

Box

Campionul mondial al categoriei semiușoară, versiunea WBA, a fost așteptat la aeroport de sute de suporteri

Leonard Doroftei s-a întors în România

Duminică, 20 ianuarie, o aeronavă a companiei KLM l-a adus pe Aeroportul Internațional Otopeni, după 14 ore de zbor, pe boxerul profesionist **Leonard Dorin Doroftei**. Alături de soția și de cei doi băieți ai săi, dar și de reprezentanții clubului canadian InterBox, cel de al doilea boxer român, care a cucerit acest titlu, a fost întâmpinat de oficiali, primarul municipi-

ului Ploiești, **Emil Calotă**, rude, prieteni și vreo 200 de fani. Pe scările aeronavei, Doroftei a apărut înfășurat în drapelul românesc și cu renumita Centură cu Diamante deasupra capului, numeroșii suporteri veniți din Ploiești scandând: „Dorule, Prahova te iubește!”. „Sînt mîndru să port steagul României alături de Centura cu Diamante. Mă bucur că am obținut un titlu

adevărat chiar în țara boxului profesionist, America. Sînt dispus să boxez oriunde în lume cu Balbi. Dacă revanșa va avea loc la București, vă promit că-l voi face KŌ, sau va pierde prin abandon”, a subliniat Doroftei, care a primit un plic cu 10.000 de dolari din partea președintelui organizației de box profesionist din România, **Iosif Armaș**. Acesta a declarat că va discuta cu reprezentanții InterBox despre revanșa, Armaș dorind să organizeze meciul la București, în Sala Polivalentă. Campionul mondial va avea parte în aceste zile de un program extrem de încărcat, care a debutat duminică cu vizita de la Primăria municipiului Ploiești, unde a primit „cheia orașului”. Cu această ocazie, primarul **Emil Calotă** a propus să i se acorde titlul de „cetățean de onoare al municipiului Ploiești” antrenorului **Titi Tudor**, cel care l-a descoperit și lansat în lumea performanței. Totodată, primarul ploieștean a anunțat schimbarea denumirii străzii „Cricov” în strada „Leonard Doroftei”, începînd cu data de 10 aprilie 2002, cu prilejul zilei de naștere a mîndriei orașului. Doroftei urmează să fie primit la Cotroceni de președintele României, **Ion Iliescu**, urmînd ca premierul **Adrian Năstase** să-l felicite a doua zi la sediul Guvernului.

Fotbal

Leta Mare, aproape de podium

În ciuda terminării sezonului de toamnă al fotbalistilor din divizia a treia a Campionatului Național, munca se continuă cu întreceri în sală. În primăvara rezultatele vor depinde de felul pregătirii de iarnă și de reușita întăririi lotului.

Săptămîna trecută, la Leta Mare, s-au întrunit în ședință fotbalistii și conducerea clubului. Pe antrenorul echipei, **Árva Barna**, l-am rugat să ne informeze despre temele discutate la această primă reuniune a anului nou. „În primul rînd le-am mulțumit tuturor jucătorilor, conducerii și sponsorilor pentru ajutorul și munca

cu care au contribuit ca echipa să depășească criza de la începutul sezonului. Totodată i-am rugat ca atitudinea aceasta să și-o păstreze și pentru viitor. Din păcate am pierdut doi jucători. Portarul **Szabó György** și atacantul **Mezei László** s-au transferat la alte echipe. În locul lor au sosit de la Debrețin, fundașul **Bencsik András** și mijlocașul **Makra Béla**. Ne va întări atacantul **Nagy Zsolt**, respectiv a revenit vechiul nostru portar **Szilágyi Sándor**. Avem săptămînal 5 antrenamente în sală și pînă la debutul noului sezon vom mai disputa 8 meciuri de pregătire, cu echipe de diferite

divizii, printre care se vor afla și juniorii de la DVSC. La 9 martie vor începe luptele campionatului, cînd ne vom duce la Ibrány, meci urmat de 2 jocuri acasă. Dorința noastră este ca să încheiem acest sezon pe careva dintre primele 10 locuri și ar fi frumos să ne clasăm undeva, în apropierea podiumului. Am prefera să le mulțumim cu un joc bun, celor 300-400 de suporteri însuflețiți, care ne susțin la fiecare partidă disputată pe teren propriu. Sponsorii ne-au promis că ne vor susține și în viitor.” - a descris starea actuală a echipei Leta Mare, antrenorul **Árva Barna**. MIC

Tenis

Voinea și Pavel s-au oprit la optimele de finală

Sfîrșitul de săptămîină nu s-a dovedit a fi cu noroc pentru cei doi reprezentanți ai tenisului românesc, prezenți la turneul de simplu bărbați de la Melbourne. **Andrei Pavel** și **Adrian Voinea** au părăsit Australian Open, primul turneu de Mare Slem al anului. Pavel, cap de serie numărul cinci, a ratat calificarea în optimele de finală, sîmbătă, cînd a fost învins în trei seturi, 7-6, 6-4, 6-4, de spaniolul **Albert Costa**. Duminică dimineața, al doilea ro-

mân care a participat la turneul dotat cu premii în valoare de 8,6 milioane de dolari, **Adrian Voinea** (numărul 107 în clasamentul ATP), nu s-a putut califica în „sferturile” competiției, pierzînd în fața suedezului **Thomas Johansson** (cap de serie numărul 16) cu 7-6, 2-6, 0-6, 4-6. Dacă ar fi mers mai departe, jucătorul român și-ar fi egalat cea mai bună performanță, care datează din 1995, cînd a ajuns în „sferturi” la Roland Garros.

Natație

Succese românești la Paris

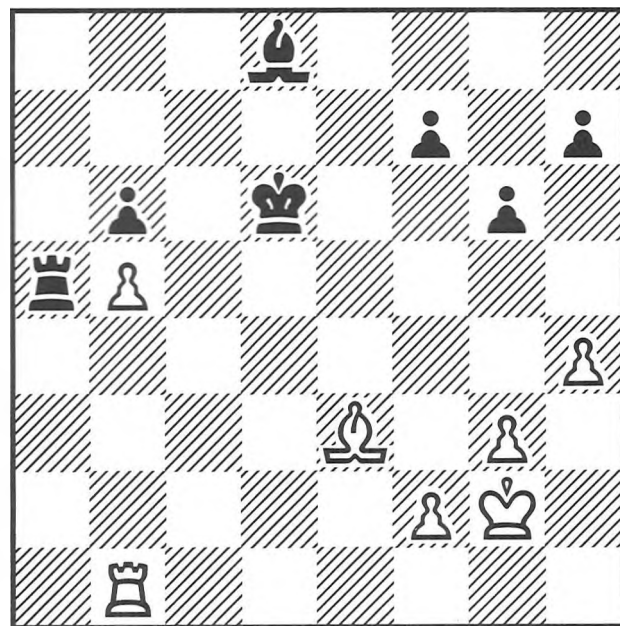
Dragoș Coman a devenit primul înotător din România care a reușit să cîștige o etapă din Cupa Mondială în bazin scurt. Românul s-a impus în proba de 1.500 m în etapa de la Paris, fiind cronometrat cu timpul de 14:56.80 (nou record național) și devenind primul român care a coborît sub granița celor 15 minute pe

această distanță. De asemenea, bucureșteanul a terminat al treilea la 400 m liber. Tot la Paris, **Beatrice Câslaru** a terminat a doua la 400 m mixt și a treia la 200 m mixt, în timp ce **Camelia Potec** a încheiat pe trei la 400 m liber. Locul 1 a fost premiat cu 1.000 \$, locul II cu 500 \$, iar locul III cu 250 \$.

SAH

În pagina sport lansăm o nouă rubrică în care vă vom prezenta cîteva exerciții șah împrumutate din finalul unor jocuri celebre din istoria șahului. Dumneavoastră nu aveți de făcut altceva decît să ghiciți acele 2-3 mutări decisive.

Liubinski-Kamîșev, 1949

Albul la mutare, cîștiga prin atac dublu

Rezolvarea exercițiului:

1. Td1 + Re7 2. Td8 3. N: b6

ROMÂNIA

Luni 28 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.30 Bravo, Bravissimo (R) 9.00 Film. (R) Valul ucigaș 11.00 Spectacolul lumii 11.30 Știrile de sâmbătă asta (R) 12.00 Teleenciclopedia (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Istorie polemică 14.00 Pro Patria 15.00 Cronica 16.30 Interes general 17.30 Corect 17.35 Serial. Baywatch Hawaii 18.20 Știri 18.35 Serial. Becker 19.00 Jurnal 19.30 Iartă-mă! 20.30 Serial. Orașul înșelător! 21.30 Față-n față 22.30 Jurnalul de noapte 23.00 Memorialul durerii 23.45 Marele Jazz 0.45 Jurnal (R) 1.15 Interes general (R) 2.15 Iartă-mă! (R) 3.15 Față-n față (R) 4.15 O vedetă populară (R) 5.05 Memorialul durerii (R).

Marti 29 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.20 Serial. Zorro 8.10 Iartă-mă! (R) 9.10 Serial (R) Orașul înșelător! 10.00 TVR Timișoara 12.00 Ghici cine vine la tine? 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Puncte cardinale 14.00 Față-n față (R) 15.00 Cronica 16.00 Feminin 16.45 Serial Psiuni 17.30 Corect 17.35 Serial. Baywatch Hawaii 18.20 Știri 18.35 Serial. Becker 19.00 Jurnal 19.30 Film. Iubirea din vis 21.20 Amprente 21.30 Frontal 22.30 Jurnalul de noapte 23.00 Lumea dansului 24.00 Feminin (R) 0.45 Jurnal (R) 1.15 Amprente (R) 1.30 Istorie polemică (R) 2.00 Serial. Frumoasele școli 3.30 Știrile de sâmbătă asta (R) 4.00 Frontal (R) 5.00 Serial. Zorro. (R).

Miercuri 30 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.20 Serial (R) Zorro 8.10 Film (R) 9.55 Amprente (R) 10.00 TVR Cluj 12.00 Garantat 100% (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Oamenii ca noi 14.00 Bucuriile muzicii 15.00 Panorama 16.00 Medicina pentru toți 16.45 Serial. Psiuni 17.20 Corect 17.35 Serial. Baywatch Hawaii 18.20 Știri 18.35 Serial. Becker 19.00 Jurnal 19.30 Curat Caragiale! Paroli 19.35 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Detectiv fără voce 20.35 Cu ochii-n 4 21.35 Recurs la morții 22.35 Jurnalul de noapte 23.00 Informație 24.00 Poveste de dragoste (R) 0.45 Jurnal (R) 1.20 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Detectiv fără voce (R) 2.20 Cu ochii-n 4 3.20 Recurs la morții (R) 4.20 Bucuriile muzicii (R) 5.15 Serial (R) Zorro.

Joi 31 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.20 Serial. Zorro 8.10 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Detectiv fără voce (R) 9.10 Cu ochii-n 4 (R) 10.10 TVR Iași 12.00 Muzica e viața mea! (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Memorialul durerii (R) 14.15 Eveniment 15.00 Convingeri 16.00 Panorama 16.00 Vino să vezi! 16.45 Serial. Psiuni 17.20 Corect 17.35 Serial. Baywatch Hawaii 18.20 Știri 18.35 Serial. Becker 19.00 Jurnal 19.30 Curat Caragiale! Paroli 19.35 Film. Tristan și Izolda 21.25 Reflecții interioare 21.35 Eufemistica 22.35 Jurnalul de noapte 23.00 Profesiuniști 24.00 Vino să vezi! (R) 0.50 Jurnal (R) 1.20 Reflecții interioare (R) 1.30 Eveniment (R) 2.20 Serial. Frumoasele școli 3.55 Eufemistica (R) 5.00 Serial (R) Zorro.

Vineri 1 februarie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.20 Serial (R) Zorro 8.10 Film. (R) Tristan și Izolda 10.05 TVR Craiova 12.00 Euroatlantica (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Drepturile omului 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 Convingeri 16.00 Poveste de dragoste 16.45 Serial. Psiuni 17.30 Corect 17.35 Serial. Baywatch Hawaii 18.20 Știri 18.35 România politică 19.00 Jurnal 19.30 Curat Caragiale! Paroli 19.35 Film. Blaze 21.35 Știrile de sâmbătă asta 22.05 Serial. Amy 22.55 Jurnalul de noapte 23.25 Film. Frații 1.15 Jurnal (R) 1.45 Drepturile Omului (R) 2.45 Lumea dansului (R) 3.45 Serial (R) Amy 4.30 Știrile de sâmbătă asta! (R) 5.00 Serial (R) Zorro.

Sâmbătă 2 februarie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Desene animate 7.50 Ga-raji! lui Ziggy 9.20 Serial. Necazuri de puștoaică 10.10 Auto Club 10.55 O vedetă populară 11.45 Debut 50 plus 12.45 Jurnalul de prânz 13.00 Desene animate 13.25 Film. Orfanii 15.00 Garantat 100% 16.00 Ora G 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Muzica e viața mea! 19.00 Jurnal 19.25 Agenda Europeană 19.30 Curat Caragiale! Paroli 19.35 Serial. Titani 20.35 Film. Înțofind printre rechini 22.15 Jurnalul de noapte 22.30 Telematematica la banii și fugi! 0.05 Garantat 100% (R) 1.00 Jurnal (R) 1.30 Profesiuniști (R) 2.35 Teleenciclopedia (R) 3.35 Debut 50 plus (R) 4.35 Amprente (R) 4.45 Ceasul deșteptător (R).

Duminică 3 februarie

6.00 Universul credinței 8.10 Desene animate 8.40 Serial. Zorro 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 Conferința de presă 12.55 Jurnalul de prânz 13.00 Spectacolul lumii 13.30 Film. Copii de închiriat 15.00 Bun de Tipar! 16.30 Bravo, Bravissimo! 18.00 Glume, boacane, aventuri 19.00 Jurnal 19.30 Curat Caragiale! Paroli 19.35 Ghici cine vine la tine? 20.30 Film. Cop Land 22.25 Jurnalul de noapte 22.40 Bravo, Bravissimo! (R) 23.10 Ghici cine vine la tine...? (R) 1.10 Jurnal (R) 1.40 Bun de Tipar! (R) 3.10 Auto Club (R) 3.55 Ora G (R) 4.55 Tezaur folcloric (R).

TVR

Luni 28 ianuarie

6.00 Arca lui Noe 6.35 Serial (R). Magicianul 7.00 Serial (R). Piatra magică 7.30 Cafeaua de dimineață 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 8.55 Gata cu fumurile! 9.00 Lumea lui Chi-Chi (R) 9.45 Serial. Tată, am încurcat-o! 10.10 Pop Club (R) 11.10 Cronica volve (R) 11.40 Călătorind prin țară (R) 12.10 Veni, Video, Vici! 12.25 Știri 12.30 Piramida (R) 13.00 Desene animate 14.15 Toți împreună 15.05 Oprirea obligatorie 15.25 Medalion de interpret (R) 15.55 Documentar 16.25 Răscuci 16.55 Știri 17.00 Gata cu fumurile! 17.05 Paleta 17.35 Documentar 17.50 Alea cu Ghimpi (R) 18.05 Fețe 18.10 Serial. Drumul spre Avonlea 19.00 Serial (R) Tată, am încurcat-o! 19.25 Gata cu fumurile! 19.30 Piramida 20.00 Puls 2002 20.30 Reforma la bani mărunți 21.00 Telematematica 21.30 Teatrul Național de Televiziune prezintă: File din cronică unirii 23.05 Documentar (R) 23.55 Veni, Video, Vici! (R) 0.10 Splendorile naturii (R) 1.00 Film (R). Iubire neîmplinită 2.35 Telegiul (R) 3.05 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 3.30 Serial (R). Scurte povestiri cinematografice 4.00 Serial (R). Wishbone 4.30 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 5.15 TVM Messenger.

Marti 29 ianuarie

6.00 Serial (R). Drumul spre Avonlea 6.50 Poftă bună cu Petrișor! 7.05 Desene animate 8.25 Gata cu fumurile! 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.00 Preenii lui Piticot 9.45 Serial. Tată, am încurcat-o! 10.10 Bărbați, la crabi! (R) 11.10 Răscuci (R) 11.40 Afaceri la cheie (R) 12.10 Poftă bună cu Petrișor! (R) 12.25 Știri 12.30 Piramida (R) 13.00 Desene animate 14.15 Toți împreună 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Ferma (R) 16.55 Știri 17.00 Gata cu fumurile! 17.05 Cinematograf, o istorie vie 18.05 Serial. Drumul spre Avonlea 19.00 Serial (R) Tată, am încurcat-o! 19.25 Gata cu fumurile! 19.30 Piramida 20.00 Video-clipuri 20.10. Serial. În plină acțiune 21.00 Telegiul 21.30 Film. Mircea 23.45 Cinematograf, o istorie vie (R) 0.45 Teatrul TV prezintă (R). File din cronică unirii 2.20 Telegiul (R) 2.50 Video-clipuri (R) 3.00 Film (R). Mircea 5.15 TVM Messenger.

Miercuri 30 ianuarie

6.00 Serial (R). Drumul spre Avonlea 6.50 Poftă bună cu Petrișor! 7.05 Desene animate 8.25 Gata cu fumurile! 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.00 Serial (R). În plină acțiune 9.45 Serial. Tată, am încurcat-o! 10.10 Televiziunea, dragostea mea! (R) 11.10 Camera de gardă (R) 11.40 Dreptul tău! (R) 12.05 Gata cu fumurile! 12.10 Poftă bună cu Petrișor! (R) 12.25 Știri 12.30 Piramida (R) 13.00 Desene animate 14.15 Toți împreună 15.00 Clepsidra cu imagini 15.30 Sport plus 16.30 Mă și istorie 16.55 Știri 17.00 Gata cu fumurile! 17.00 Documentar 18.05 Serial. Drumul spre Avonlea 19.00 Serial (R) Tată, am încurcat-o! 19.25 Gata cu fumurile! 19.30 Piramida 20.00 Video-clipuri 20.10 Serial. În plină acțiune 21.00 Telegiul 21.30 Cinematograf, de artă 23.45 Adevăruri urate 23.55 Cuvântul biblic (R) 0.25 Atlas (R) 1.00 Femei (R) 2.00 Telegiul 2.30 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 3.00 Video-clipuri 3.45 Adevăruri urate (R) 5.15 TVM Messenger.

Joi 31 ianuarie

6.00 Serial (R). Drumul spre Avonlea 6.45 Poftă bună cu Petrișor! 7.05 Desene animate 8.25 Gata cu fumurile! 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.00 Serial (R). În plină acțiune 9.45 Serial. Tată, am încurcat-o! 10.10 Sport plus (R) 11.10 Paradisul de îngheț noi (R) 11.40 Mă și istorie (R) 12.10 Poftă bună cu Petrișor! 12.25 Știri 12.30 Piramida (R) 13.00 Desene animate 14.15 Toți împreună 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Din coasta Evei 16.30 Afaceri la cheie 16.55 Știri 17.00 Gata cu fumurile! 17.05 Documentar 18.00 Fețe 18.05 Serial. Drumul spre Avonlea 19.00 Serial (R) Tată, am încurcat-o! 19.25 Gata cu fumurile! 19.30 Piramida 20.00 Video-clipuri 20.10 Serial. În plină acțiune 21.00 Telegiul 21.30 Film. Schimbări majore 23.10 Documentar (R) 24.00 Desigur olandez (R) 0.10 Arca lui Noe (R) 0.40 Bărbați, la crabi! (R) 1.40 Clepsidra cu imagini (R) 2.10 Telegiul (R) 2.40 Arta apărării (R) 3.10 Arta apărării (R) 3.10 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 3.35 Film (R). Schimbări majore 5.15 TVM Messenger.

Vineri 1 februarie

6.00 Serial (R). Drumul spre Avonlea 6.45 Poftă bună cu Petrișor! 7.05 Desene animate 8.25 Gata cu fumurile! 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.00 Serial (R). În plină acțiune 9.45 Serial. Tată, am încurcat-o! 10.10 Din coasta Evei (R) 11.10 Reforma la bani mărunți (R) 11.40 Puls 2002 (R) 12.10 Poftă bună cu Petrișor! (R) 12.25 Știri 12.30 Piramida (R) 13.00 Desene animate 14.15 Televiziunea, dragostea mea 15.20 Camera de gardă 15.50 Primul pas 16.55 Știri 17.00 Gata cu fumurile! 17.05 Omul de acum, oamenii de atunci 18.05 Serial. Drumul spre Avonlea 19.00 Serial (R) Tată, am încurcat-o! 19.25 Gata cu fumurile! 19.30 Piramida 20.00 D'ale lui Mitică 21.00 Telegiul 21.30 Film. În numele dreptății 23.05 Omul de acum, oamenii de atunci (R) 23.55 Remix 0.55 D'ale lui Mitică (R) 1.55 Afaceri la cheie (R) 2.20 Telegiul (R) 2.50 Documentar 3.20 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 3.45 Răscuci (R) 4.15 Sport Plus (R) 5.15 TVM Messenger.

Sâmbătă 2 februarie

6.00 Serial (R). Drumul spre Avonlea 6.50 Veni, Video, Vici! 7.10 Reforma la bani mărunți (R) 7.40 Arta apărării 11.00 Desene animate (R) 9.25 Gata cu fumurile! 9.30 Arca lui Noe 10.00 Lumea lui Chi-Chi 10.45 Serial. Magicianul 11.10 Serial. Piatra magică 11.40 Serial. Poliția judiciară 12.30 Atlas 13.05 Planeta singuratică 14.00 Știri 14.05 Bărbați, la crabi! 14.55 Fețe 15.15 Serial. Băieți buni, băieți răi 16.05 Timpul trecut 16.55 Știri 17.00 Gata cu fumurile! 17.05 Călătorind prin țară 17.40 Serial. Mercury 18.25 Serial. Scurte povestiri cinematografice 18.55 Gata cu fumurile! 19.00 Film. Zimbește-mi frumos! 20.30 Serial. Ce nămaipomenit! 21.00 Știri 21.05 Serial. Jocurile minții 21.50 Despre viață și sex 22.35 Film (R). În numele dreptății 0.10 Timpul trecut (R) 1.00 Serial (R). Mercury 1.45 Despre viață și sex 2.30 Film (R). Zimbește-mi frumos! 4.00 Serial (R). Jocurile minții 4.45 Serial (R). Ce nămaipomenit! 5.30 TVM Messenger.

Duminică 3 februarie

6.00 Atlas (R) 6.30 Serial (R) Piatra magică 7.00 Serial (R) Magicianul 7.30 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferma 9.30 Cronica volve 10.00 Preenii lui Piticot 10.45 Serial. Magicianul 11.10 Serial. Piatra magică 11.45 Serial. Wishbone 12.10 Gata cu fumurile! 12.15 Paradisul de îngheț noi 12.45 Alea cu Ghimpi 13.05 Splendorile naturii 14.00 Știri 14.05 Gata cu fumurile! 14.15 Corpul uman 15.10 Serial. Băieți buni, băieți răi 16.00 Serial. Sabrina, vrăjitoarea adolescență 16.30 Serial. Iubiri celebre ale secolului XX 16.55 Știri 17.00 Gata cu fumurile! 17.05 Expediție în necunoscut 17.35 Serial. Familia și legea 18.25 Serial. Scurte povestiri cinematografice 19.00 Film. Manny și Lo 20.30 Serial. Ce nămaipomenit 21.00 Știri 21.05 Serial. Preenii lui Piticot 21.45 Pop Club 22.45 Film. Visul disperării 0.20 Planeta singuratică (R) 1.05 Serial (R). Familia și legea 1.50 Pop Club 2.50 Film (R) Manny și Lo 4.15 Serial (R). Preenii lui Piticot 5.00 Serial (R). Ce nămaipomenit! 5.25 TVM Messenger.

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

28 IANUARIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară — redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

29 IANUARIE, MARTI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

30 IANUARIE, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport — rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangarda „Ecranul nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

31 IANUARIE, JOI (redactor: Monica Rocsin)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” — emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămânii de Edda Ilyés 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

1 FEBRUARIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foia românească” 11.55: Avangarda „Ecranul nostru” 11.00: Magazinul Vîrșnicilor 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Actualități la românii din Banatul Sîrbesc — relatează Cornel Mata din Vîrșet 11.50: Știri și curiozități din România — relatează Simona Pele din Timișoara 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

2 FEBRUARIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 15.00: Party Time — magazin de muzică ușoară 15.30: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58: Încheiere.

3 FEBRUARIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debretin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

30 ianuarie 2001 (m1 ora 13.30)
Reluare: 2 februarie 2001 (m2 ora 10.35)

Programul prevăzut pentru săptămîna viitoare:

Telespectatorii emisiunii în limba română, de această dată îl vor putea cunoaște pe dr. Teodor Petrușan, un medic veterinar din Micherechi, care după absolvirea facultății în București s-a întors pe meleagurile natale ca să-și practice meseria și mai târziu să întemeieze o firmă axată pe exportul și importul animalelor. La ora actuală Teodor Petrușan dispune de o întreprindere prosperă. Povestea lui o puteți cunoaște, săptămîna viitoare, la „Ecranul nostru”.

Realizator: Tiberiu Boca

Sponsorul nostru

tiszanel

Emisiunea în limba română

**24 de ore din 24
pe 756 kHz**

Internet: www.rrr.ro

e-mail: ro@rrr.ro

Tel./fax: 00401-3142118

— Scuzați!

PETROM

**ESENȚA
MIȘCĂRII**

**În Ungaria
în două localități:
la Bichișciaba și la Nagylak**

**FM 92,1 MHz STEREO RADIO
VOCEA EVANGHELIEI ORADEA**

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

— muzică — știri locale și BBC — emisiuni

pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

<http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO — ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m — vineri: 18.30–18.45 — sîmbătă:

18.00–18.45 — duminică: 18.30–18.45

Amintiri subiective

Cincizeci de ani în slujba culturii

M-am născut într-o familie de țigani români din Micherechi. Bunicul, tatăl meu și unchiul mei au fost muzicanți vestiți, care pe lângă muzică au fost lunași la domnie, făceau voioaje,

umblau la lipit de case, la secerat. Deși au fost țigani, au lucrat foarte mult, fiindcă au trăit împreună cu românii din Micherechi, care au fost întotdeauna oameni foarte sîrguincioși și au lucrat foarte mult.

Micherechiul, cu toate că este un sat mic, totuși are o mare comoară: dansul și cîntecul românesc. Acest lucru este cunoscut nu numai în țară, ci – putem spune – și în toate cele patru colțuri ale lumii.

Cei mai buni muzicanți din Micherechi au fost: *Gala, Strolî, Jiga, Iancu bătrînu, Dele, Păsulaș, Bobe...*

Eu am învățat de la tatăl bătrîn, de la Iancu, apoi de la tatăl meu, *Teodor Covaci*, care a fost distins și

cu medalia „Meșter al artei populare”. Am cîntat cu ei de la vîrsta de 7 ani. Am cîntat la nunți, la vergeluri, la jocuri. Acum se împlinesc 50 de ani de cînd cînt în ansamblul de dansuri din Micherechi. Am foarte multe amintiri, dintre care multe le-am scris deja, iar pe care încă nu le-am spus, sper să am ocazia să le evoc în viitor. Ajungînd la acest moment aniversar, m-au cuprins însă nu numai amintirile, ci și o tristețe, o neliniște. M-am gîndit nu numai la trecut, dar și la viitor...

Pe vremuri au fost organizate numeroase turnee în satele și orașele unde locuiau români. Atunci cele mai bune ansambluri erau cele din Bătania, Cenadul Unguresc, Aletea, Chitighaz, Liceul Românesc din Giula, Micherechi. Fiecare echipă avea program de circa 2 ore. Fiecare avea orchestră, cîntăreți, dansatori foarte buni și însuflețiți. Participam la multe festivaluri pe țară. Cred că atunci încă era cine să se ocupe cu aceste lucruri. Erau adevărați păstrători ai folclorului, ai tradițiilor românilor din Ungaria.

Sincer declar: pe acele vremuri a fost o adevărată viață culturală.

Iar acum ce e? Există doar 2-3 ansambluri, care nu știu decît 1-2 dansuri. Unde sînt acele timpuri cînd la noi, la Micherechi, la probe nu repetam de două ori același dans,

fiindcă aveam 10-12 coregrafii? Cred că și domni *Ioan Ruja* (Mitica), *Gheorghe Netea* și *Ioan Petrușan* sînt de acord cu mine că acele au fost alte timpuri. Dar se pare că ele au dispărut...

De exemplu, nici în *Ecranul Nostru* nu mai aflî programele caselor de cultură... În locul probelor de dansuri acum se țin tîrguri de haine vechi. Toată lumea se ocupă de politică, și aceia care habar n-au ce vor să facă, ce ar trebui să facă.

La Bătania, Aletea, Chitighaz, Cenadul Unguresc ș.a., nu tare mai sînt muzi-

canți. La Micherechi mai sînt cîțiva, dar nu prea e nevoie de ei. Poate că sînt cam pesimist, dar eu așa cred că nu peste mult nu vor mai fi muzicanți români în Ungaria. Va veni vremea cînd nu numai pentru baluri, dar și pentru repetițiile de dansuri va trebui să se aducă muzicanți din România. E un lucru foarte bun că există aceste legături, dar cred că ar trebui să mai salvăm ce se poate.

Așteptăm cu toții cu mare nerăbdare să înceapă carnavalul, balurile românești din localitățile în care trăiesc români în Ungaria. Totodată așteptăm și schimbări în viața noastră culturală.

Iată părerea unui om nu prea tînăr, care o jumătate de secol a slujit cultura românească din Ungaria: ar fi bine dacă Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, împreună cu Uniunea Culturală, ar face un plan pentru mîntuirea ansamblurilor de dansuri populare românești din Ungaria. Poate la o astfel de întîlnire a celor două organizații ar putea fi invitați și cîțiva dansatori, muzicanți mai în vîrstă, care au mai multe experiențe. Vreau să cred că împreună ne va reuși să găsim calea pentru salvarea valorilor culturale, tradițiilor strămoșești ale românilor din Ungaria.

Iancu (Ioan Covaci), muzicant din Micherechi

Iancu împreună cu fiul său

Echipa păstrătorilor de tradiții „Gh. Nistor” din Micherechi în anul 2000

FOAIA
românească
25 IANUARIE 2002
www.foaia.hu

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian, Rita Ruja. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atît personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2002: 3 luni 780 forinți; 6 luni 1560 forinți; 1 an 3120 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. A megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. A megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. A megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. A megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja.